www.Taleemulislam-Radio.com

نبوي معجزې

ليکوال:

مولوي عبدالهادي حماد

Ketabton.com

www.Taleemulislam-Radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبوي معجزې

لیکوال

مولوي عبدالهادي حماد

د تعلیم الاسلام راډیو ویب پاڼې له خوا :
www.Taleemulislam-Radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چاپ حقوق په خپرندویه ټولنه اړه لري

د کتاب پیژندنه :

- د کتاب نوم :: نبوي معجزې
- لیکوال :: مولوي عبدالهادي حماد
- خپرندوی :: علامه رشاد خپرندویه ټولنه / کندهار
- کمپوز او ډیزاین :: علامه رشاد کمپیوټر اداره / کندهار
- کمپوزر :: خپله لیکوال
- چاپکال :: ۱۳۸۸ ش – ۲۰۰۹ ع
- چاپشمېر :: ۱۰۰۰ ټوکه
- د خپرونو لړ :: (۳۲)

اړیکې

m_rohyal2006@hotmail.com
mrohyal@gmail.com

ګرځنده

۰۰۹۳(۰) ۷۰۰۳۲۶۰۱۱

د تعلیم الاسلام راډیو ویب پاڼې له خوا :
www.Taleemulislam-Radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

www.Taleemulislam-Radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خپروونکي د يادښت پر ځای :

معجزه د رسالت نخښه ده

لوی خدای د خپلو بنده ګانو د لارښوونې لپاره په بېلابېلو وختونو کي لارښوونکي را استولي دي، چي د دغو لارښوونکو په واسطه يې خپل حق دين خپور کړی او د دوی په ذريعه يې د جهالت توري تيارې روښانه کړي. هر لارښوونکي خپل قوم سمي لاري ته رابللی او په دغه لاره کي يې هر ډول تکليف او زحمت ته اوږه ورکړې. د پيغمبرانو په سلسله کي ځيني داسي انبياء هم تېر سوي چي د تبليغ لپاره يې په سوونو کلونه خوارۍ کښلي او بېلابېل تکليفونه او مشقتونه يې پر ځان وړي دي.

زموږ ستر پېشوا حضرت محمد مصطفی ﷺ د يوې ستري معجزې تر څنګ چي د وروستي آسماني کتاب څخه عبارت ده، د خپل امت د لارښووني او رهنمايي کولو په موخه بېلابېلي معجزې ښکاره کړي، چي هره معجزه د هغوی پر رښتيني رسالت دلالت کوي، د حضرت محمد مصطفی ﷺ د معجزو بيانونه به د دغه ډول رسالو تر زغم اوښتي وي، خو د نوي نسل د پوهاوي او د اسلام پوهني او محمدي رسالت سره د نوو ځوانانو د بلدتيا په موخه زموږ همکار او خوږ ژبي ليکوال ښاغلي مولوي عبدالهادي حماد د نبوي معجزو په نوم يوه کوچنۍ خو د محتوی په لحاظ يوه مغتنمه رساله ليکلې، علامه رشاد خپرندويه ټولنه د ښاغلي حماد صاحب دغه رساله د تبرک او د نوي نسل د خپل دين او رسول سره د ميني په موخه خپروي، خدای دي وکي

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې له دغې لارې د خپل ځان او ولس لپاره د خدمت مصدر وګرځو.

موږ ښاغلي حماد صاحب ته د دغې رسالې د چاپ مبارکي وايو او د دې تر څنګ دوعا کوو چې لوی خدای ﷻ دې حماد صاحب ته د اوږده او آرام ژوند تر څنګ محمدي امت ته د نور خدمت توان ورکړي.

په درنښت
علامه رشاد خپرندویه ټولنه
کندهار

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

۱. پیل ۹
۲. معجزه څه ته وايي؟ ۱۲
۳. د ځينو انبياوو علیهم السلام معجزې ۱۴
۴. د معجزې مقصد ۱۷
۵. کرامت ۱۹
۶. سحر او جادو ۱۹
۷. د سحر او معجزې توپیر ۲۱
۸. د معجزې ډولونه ۲۳
۹. د حضرت محمد ﷺ معجزې ۲۴
۱۰. قرآنکریم یوه څرګنده معجزه ده ۲۷
۱۱. د سپوږمۍ دوه ځایه کېدل ۳۰
۱۲. د کافرانو په شوم هدف د رسول الله ﷺ ۳۳
۱۳. د حضرت محمد ﷺ معجزه وه چې ۳۷
۱۴. ابوجهل او ملګرو ته د رسول الله ﷺ ۳۹
۱۵. وعتیبه ته د رسول الله ﷺ ښرا ۴۴
۱۶. په اسلامي نړۍ کې د عمري همت اغېز ۴۶
۱۷. د حضرت عمر رضی الله عنه اسلام راوړل ۴۶
۱۸. د ام خیر په اړه د رسول الله ﷺ دعا ۵۰
۱۹. د ابوهریره رضی الله عنه د مور په اړه د ۵۴
۲۰. د وچکالۍ څخه خلاصون ۵۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۱. له آسمان څخه د ملايکو راکښته کېدل ۵۶
۲۲. د بدر په غزا کي باران اورېدل ۵۸
۲۳. نبوي معجزه وه چي خاورو کافران ۵۹
۲۴. د احزاب د غزا وړاندوينه ۶۰
۲۵. د احزاب په غزا کي د سېلۍ راتګ ۶۰
۲۶. د حنين په غزا کي د معجزې په مټ ۶۴
۲۷. د رسول الله ﷺ د وژني په شوم هدف ۶۶
۲۸. د معراج پېښه نبوي معجزه وه ۶۷
۲۹. د رسول الله ﷺ د ځيګر مبارک ۷۲
۳۰. د حديبې په تړون کي د رسول الله ﷺ ۷۳
۳۱. د ونو اطاعت ۷۳
۳۲. د غرونو سلام ۷۴
۳۳. د لږو خرماوو ډېروالی ۷۴
۳۴. د څو تنو په غذا په سوونو خلک ماړه ۷۶
۳۵. د معجزې په مټ د امپراتوريو د ۷۷
۳۶. له ډبرو څخه رسول الله ﷺ ته د سلام ۷۷
۳۷. د خرما د وچې وني ژړا ۷۸
۳۸. د نبوي دريځ ښورېدل ۷۹
۳۹. و رسول الله ﷺ ته د اوښ سجده ۷۹
۴۰. الهي ساتنه ۸۲
۴۱. د رسول الله ﷺ وړاندويني ۸۵
۴۲. د جګړې په اړه پېشګويي ۸۶
۴۳. تر قيامت وړاندي شپږ پېښي ۸۷
۴۴. مذهب به او, سي ۸۸
۴۵. مېرمن به د مېړه سره تجارت کوي ۸۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۶. سپک خلک به د قومي مشرانو په نامه ۸۹
۴۷. نبوي سنت به داړیکو پر بنسټ وي ۸۹
۴۸. د پسونو خرڅوونکي به دنګي ودانۍ......... ۹۰
۴۹. شراب او رشوت ته به ځانګړی نوم ۹۰
۵۰. یاجوج او ماجوج به راسي................. ۹۱
۵۱. یو سپېڅلی انسان به بربادۍ ته د پای...... ۹۳
۵۲. د دجال په نامه به یوه لویه فتنه څرګنده.... ۹۴
۵۳. د یو بې ساري حیوان راتلل.............. ۱۰۰
۵۴. پر درسته نړۍ د لوګي راتلل.............. ۱۰۲
۵۵. لمر به له لوېدیځ څخه راوخېژي............ ۱۰۳
۵۶. مځکه په وښویېږي...................... ۱۰۴
۵۷. په وروستۍ زمانه کي به حیوانان........... ۱۰۴
۵۸. په وروستۍ زمانه کي به اور رامنځته........ ۱۰۵
۵۹. آیا معجزې همدومره دي................. ۱۰۹
۶۰. د علامه رشاد خپر ندویه تولني چاپ ۱۱۱

www.Taleemulislam-Radio.com

پیل

نَحمَدُهُ وَنُصَلی وَنُسَلمُ عَلی رَسُوْلِه الْکَرِیْمْ وَعَلی آلِہِ وَاَصْحَابِہِ حُماةِ الدِیْنِ الْمَتِیْنْ وَعَلی کُل مَنْ تَابَعَهُمْ اِلی یَوْمِ الدیْنْ.

وبعـــد !

د هغه څښتن تعالی په سپېڅلي نامه، چي د تیارې شپې څخه د سپین سباوون سپینې ځلاوې برسېره کوي، هغه سباوون چي لوی څښتن پکښې د ماتمونو او سوکالیو کوربه توب له ازله ایښی دئ. همدا سباوون دئ چي له شپې سره سیالي کوي، ځیني زړونه پکښې خاندي، ځیني ناځي، خو ځیني بیا د ماتم پر تور ټغر دومره بې حاله وي چي په بېله نړۍ کي ګرځي. دا د شپو او ورځو یوازینۍ دنده نه ده، بلکي په همدې پړاو کي دواړه رانښکېل دي، منځنی ټکی په دواړو کي بریښي. همدا شپه او ورځ دي چي د هغه کهکشان څېره د عقیدې سترګو ته ښيي چي بیا تل خلاصون ترې نسته، رښتیني نېکمرغۍ او بدمرغۍ هم هلته دي. کله شپه او کله ورځ په لالهانده نړۍ کي انساني غږو ته د رښتیني نېکمرغۍ د لاسته راوړلو جوګه توب ورکوي. کله بیا فکر په دې نړۍ کي تم کړي هغه شېبې ور په زړه کوي کومي چي د ودانۍ او ورانۍ دي. انسان د خپل مریي په څېر کله هسکو غرونو ته خېژوي کله یې بیا د ژورو ځاهانو په تل کي بې هوښه غورځوي.

هو کې! دا یوازې د څښتن تعالی ﷻ دوه استازي دي. ته یې بول ... شم ... استازي انسان ... فکر خپلي څېړنیزي کتګورۍ ته راوبي نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

فنا به په ډېره چابکۍ سره انساني فکر پخپلو موټو ووهي او روح به يې له بدنه بېل کړي، تش کالبوت به پاته سي.

د څښتن تعالی ﷻ ګلورین رحمت دي پر وياړمن بشر وي، چي ټوله بشريت يې په دې نړۍ کي د روحي (روحي) دوږخ او په راتلونکي عالم کي يې د عملي دوزخ څخه وژغورل، نه يوازي چي نړيوال يې د توري او تجربې په مټ قانع کړه، بلکي انسان ته يې په فکري، روحي، محيطي او داسي نورو ډګرونو کي رښتينې ډاډ ور په برخه کړ. د دې وياړ څخه تش هغه کسان بې برخي سول چي د زړونو پلازونه يې له رخې او کينې څخه ډک کړي وو، ازادي يې نه درلوده، چي د ځان په اړه پرېکړه وکړي، بلکي تر فکري استعمار لاندي راغلي وو.

هو کي! همدا د څښتن تعالی ﷻ پر بشريت باندي د خپلي لوروني له درياب څخه د يو څو ځاځکو اورول وو.

اوس که د معاصري نړۍ بشپړه بشپړتيا له آنده تېره کړو د شک پرته دې پايلي ته رسيږو، چي د عقيدې رښتينولي د خلګو په منځو کي د يوې معما بڼه ځانته غوره کړېده، دا ځکه چي د رښتني عقيدې څښتنان لاس تر زني ناست دي په هره ځانګه کي چي مادي شته تر ستر ګو کړي د مين په څېر وردانګي، مقابل لوری مو په دې توانېدلی دئ، چي زموږ په علم، کلتور، دود، ازادي او داسي نورو کي په دلاوره زړه لاس وهنه وکړي. په ورته ډول د دې جوګه سوی دئ چي پر فکرونو مو داسي توره پرده وغوړوي، چي حق راته باطل او باطل راته حق ښکاره کړي د ساري په ډول که د علم ځانګه را واخلو پخپله خوښه مو علم و مذهبي او عصري ته ويشلی دئ، حال دا چي پوهه دوې برخي او ټولنه مذهبي او عصري پوهان نه سي قبلولای بلکي ساينسي پوهه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

مذهبي پوهي ځخه زېږي او ساينسي پوهه مو د مذهب ثبوت کوي. لنډه داچي هر ځومره چي پر ورېغيږو بيا به هم لږ وي خو داچي که د رښتيني عقيدې ځښتنان لاس تر زني نه کښيني او د خپلي لاري مله له لاسه ورنه کړي نو په کار ده، چي د عقيدوي دفاع په هره زاويه کي د وس تر بريده کار وکړي، بلکي په کار ده چي د دفاع تر کربښو يې تېره معارضوي بڼه ورکړي.

د دفاع لپاره ډيري لاري سته خواږونده يې يوه ځانګه دا هم کېداې سي، چي خلګو ته هغه نبوي ثبوتونه تر نظر تېر سي کوم چي حضرت محمد ﷺ پخپله زمانه کي خلک په قانع کړي دي، چي يوه برخه يې د معجزو ځخه عبارت ده چي يو په بل پسې به يې تر بحث لاندي ونيسو:

(c) ketabton.com: The Digital Library

معجزه څه ته وایي؟

معجزه هغه کړني ته ویل کېږي، چې د پیغمبرۍ د دعوه کوونکي له لوري څخه د عادت خلاف کار څرګند سي او د هغه کړني کول نور خلګ عاجز کړي تر څو خلګ وپوهېږي، چې نوموړې کړنه د الله ﷻ د نبي پرته بل څوک نه سي تر سره کولای، الله ﷻ و ډېرو انبیاوو ته معجزې ورکړې دي، څکه الله ﷻ فرمایي:

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ(۱)

ژباړه : بېشکه موږ رسولان (نبیان ، استازي) د ښکاره نښو (معجزو) سره لېږلي دي.

لکه چې ومو ویل: معجزه د عادت خلاف یوه کړنه ده، د عادت خلاف کړني دوه ډوله کېدای سي، یوه دا چې داسي کړنه تر سره سي چې په مشاهدت یې څوک نه سي ښودلای خو امکان یې وي، د وهمه دا چې داسي کړنه تر سره سي چې په مشاهدت هم ښودل کېدای سي خو تر یوه بریده ګران کار وي، د مثال په ډول ویلای سو: که ستاسو په کوڅه کي یوه وچه ونه ولاړه وي د څو کالو په بهیر کي یې پاڼي نه وي کړي. یو موثق کس (باوري څوک)، چې خبره یې د باور وړ وي تاسو ته ووایي چې د کوڅې وني شنې پاڼي پیدا کړي دي. څرګنده ده چې تاسو به

---

(۱) سورة الحديد، الاية – ۲۵. وسميت معجزة لأن البشر يعجزون عن الأتيان بمثلها، تفسير قرطبي ج : ۱ ص : ۶۹.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تعجب وکړئ او دا به ډېر ګران کار درته ښکاره سي او که تاسو ته همهغه کس ووايي چي د کوڅې وچي وني نن د يو چا سره خبري کولې. تاسو به دا خبره د شک پرته درواغ وبولئ. د نوموړي کس لومړی وينا د يو ګران، ممکن او مشاهدوي کار لپاره مثال سو او دوهمه وينا يې د يوې ممکني غير مشاهدوي کړني لپاره مثال سو، خو پاته دي نه وي چي مشاهدوي او غير مشاهدوي مو په دې اعتبار وره وويل، چي د فطرتي توان پرته يې څوک په مشاهدت نه سي ښودلای.

په پورته مثال کي مو د عادت خلاف کړنه وپېژندل په همدې ډول الله ﷻ خپل استازي د داسي پيښو څوګه کړي، چي ښېخي عقلي شونتيا څخه دباندي وي يا په بل عبارت خلک چي يې په سترګو نه ويني په ډېره چابکۍ به د درواغو پرېکړه پرې وکړي. پاته دي نه وي چي دغسي کړني يوازي د کوم خاص پيغمبر څخه نه دي څرګندي سوي، بلکي د زيات شمېر انبياوو څخه څرګندي سوي دي، د مثال په ډول:

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ځينو انبياوو عليهم السلام معجزې

الله ﷻ و موسى عليه السلام ته د مار معجزه ورکړې وه، کله چي به يې خپله لکړه وغورځوله د هغې لکړي څخه به لوي اپي مار جوړ سو او و همدې معجزې ته د فرعون ټول ساحران عاجزه سول او پدې پوه سول چې دا سحر نه دئ بلکي معجزه ده، لکه چي الله ﷻ فرمايي:

فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ ﴿١٠٧﴾ (١)

ژباړه: نو لکړه يې وغورځوله بيا ناڅاپه لوى ښکاره مار ترې جوړ سو.

همدا ډول الله ﷻ و عيسي عليه السلام ته د مړو د ژوندي کېدو معجزه ورکړې وه، لکه چي الله ﷻ فرمايي:

أَنِّي قَدْ جِئْتُكُم بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ أَنِّي أَخْلُقُ لَكُم مِّنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ فَأَنفُخُ فِيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِ اللَّهِ (٢).

ژباړه : زه و تاسو ته يوه معجزه ستاسو د (پالونکي) له لوري راوړم، زه و تاسو ته د مرغه په څېر يو شى جوړوم بيا پکښې پو کوم نو د الله ﷻ په امر به (ژوندى) مرغه سي.

الله ﷻ وابراهيم عليه السلام ته اور يخ ورګرځاوه، کله چي نمرود د ده لپاره ډېر زيات زورور اور تيار کړی و. لکه چي الله ﷻ فرمايي:

---

(١) سورة الاعراف الاية (١٠٧).

(٢) سورة آل عمران الاية (٤٩)

(c) ketabton.com: The Digital Library

قُلْنَا يَـٰنَارُ كُونِى بَرْدًا وَسَلَـٰمًا عَلَىٰٓ إِبْرَٰهِيمَ ﴿٦٩﴾[١]

ژباړه : موږ ورته وویل : اې اوره! پر ابراهیم ﷺ باندې یخ او جنت سه.

په همدې ډول کله چې د صالح علیه السلام قوم له ده څخه د معجزې غوښتنه وکړه صالح علیه السلام د الله ﷻ په امر سره د غره څخه اوښه را وایستل لکه چې الله ﷻ فرمایي:

وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَـٰلِحًا ۗ قَالَ يَـٰقَوْمِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَـٰهٍ غَيْرُهُۥ ۖ قَدْ جَآءَتْكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ ۖ هَـٰذِهِۦ نَاقَةُ ٱللَّهِ لَكُمْ[٢]

ژباړه : و ثمودیانو ته مو د دوی ورور صالح علیه السلام په پیغمبری ورولیږی ده ورته وویل اې قومه! د الله ﷻ عبادت وکړئ ستاسو لپاره د الله ﷻ پرته بل خدای نسته تاسو ته ستاسو د (پالونکي) له لوري څخه معجزه راغله دغه ستاسو لپاره د الله ﷻ اوښه ده.

و داود علیه السلام ته الله ﷻ اوسپنه په لاس کي داسي نرمه کړې وه لکه موم څکه الله ﷻ فرمایي: وَأَلَنَّا لَهُ ٱلْحَدِيدَ ﴿١٠﴾

ژباړه : موږ و داود علیه السلام ته اوسپنه نرمه کړې وه.

و سلیمان علیه السلام ته الله ﷻ بادونه او پیرانان تابع ګرځولي وه، څکه الله ﷻ فرمایي:

وَلِسُلَيْمَـٰنَ ٱلرِّيحَ غُدُوُّهَا شَهْرٌ وَرَوَاحُهَا شَهْرٌ ۖ وَأَسَلْنَا لَهُۥ عَيْنَ

---

[١] سورة الانبياء الاية (٦٩).
[٢] سورة الاعراف، الايه (٧٣)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ٱلْقِطْرِ ۖ وَمِنَ ٱلْجِنِّ مَن يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ بِإِذْنِ رَبِّهِۦ ۖ [١]

ژباړه : و سليمان عليه السلام ته بادونه تابع وه، سهار يې د يوې مياشتي، ماښام يې د يوې مياشتي مزل كاوه او د قطر چينه مو ورته بهېولې وه او ځينو له پېرانانو څخه د ده په مخ كي د الله جل جلاله په امر كار كاوه.

همدا ډول الله جل جلاله و نورو پيغمبرانو ته هم معجزې وركړي وي، لكه د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم معجزې چي وروسته به مفصل ډول راسي او داسي نور.

په هر صورت دا ټولي داسي كړني دي چي د انساني توان څخه دباندي دي.

د يادوني وړ ده، چي پورته مو د لږ اشارې په كولو سره څرګنده كړه چي معجزه د عجز څخه اخيستل سوې ده، عجز د عربي ژبي څخه په ناتوانۍ ژباړل كېږي او دلته مو خه ځني د انسانانو ناتوانه كول دي دا چي د دې ناتوانۍ څخه موخه څه ده؟ په جواب كي ويلاى سو :

---

[١] سورة سبا الاية (١٢).

(c) ketabton.com: The Digital Library

د معجزې مقصد

ښکاره ده چې معجزه یو منطقي دلیل نه دئ لکه چې په ښکاره موضوعاتو کې چې استعمالیږي، د مثال په ډول څوک ستاسو څخه وپوښتي چې کعبه ولې کعبه بولي؟ تاسو په جواب کې ورته وواياست: کعبې ته له دې امله کعبه وايي چې پر مکعب شکل باندې جوړه ده او مکعب شکل د هندسي فن له آنده هغه شکل ته ویل کیږي، چې څلور ګوټیزه او متساوي الاضلاع وي دا چې کعبه هم په دې بڼه جوړه ده ځکه ورته کعبه وايي.

دا یو منطقي دلیل سو، خو معجزه له داسې دلیل څخه بېله ده، بلکې معجزه د یو کس د رسالت پر رښتینولی باندې دلیل دئ البته یو مشاهدوي دلیل دئ او د دې دلیل لامل دا دئ چې عقېده طبعاً له غیبو او پټو شیانو سره اړه لري د هر دین پلټنه چې وکړئ د هغه دین پیروان خامخا داسې عقېدې لري او د داسې شیانو پر راتلو باندې باور لري، چې په سترګو نه لېدل کیږي، لکه مسلمانان چې د جنت، دوزخ او داسې نورو شیانو د راتګ عقېدې لري دا تړوله په دې معنی دي چې یو داسې واکمن سته چې غیب شیان پالي او د شتو تر بریده یې رسوي نو کوم څوک چې داسې کړنه تر سره کړي چې د انساني توان له دائرې دباندې وي یقیني خبره ده چې د داسې چا تړاو به د هغه واکمن سره وي چې د عقیدوي او غیبي شیانو څښتن دئ او دغه کس پخپل رسالت کې رښتین دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بله خبره دا ده چي د نړۍ د اديانو متخصصين وايي: د ټولو عقيدو څښتنان په دې آند دي، چي رښتينی مذهب يو دئ هغه واکمن يو يا سره هم نظره او کلک تړاو لرونکي دي چي د غيبو شيانو واک يې په توان کي دئ نور ټوله دينونه باطل دي، خو په دې ځای کي لاره پيچل سوې ده، چي رښيتنی دين له باطلو دينونو څخه څنګه توپير سي هر چا د خپل وس سره سمي هڅي کړي دي چي پخپل فکر رښتينی دين انتخاب کړي. له نېکه مرغه موږ مسلمانان ټوله په دې عقيده يو، چي رښتينی دين اسلام دئ يا تر اسلام وړاندي هغه دينونه دي کوم چي قرآن ښودلي دي ځکه چي مشاهدوي دليل لري هغه دليل چي د څښتن تعالی ﷻ پرته يې له چا سره توان نسته، بلکي هره معجزه و بشريت ته يو خبر دئ چي تاسو که اسلام دين حق نه بولئ نو ستاسو لاره خلاصه ده تاسو هم داسي کړنه تر سره کړئ، تر اوسه هيڅوک پدې نه دئ بريالی سوی چي د معجزې په څېر دليل وړاندي کړي لکه وروسته چي به راسي. البته ځيني شيان سته چي په ښکاره د معجزې سره ورته والی لري لکه په روا شيانو کي کرامت او په ناروا شيانو کي سحر، خو په حقيقت کي هر يو د معجزې سره زيات توپير لري چي يو په بل پسې به يې تر بحث لاندي ونيسو:

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرامت

د ولي الله (د الله ﷻ دوست) و هغه کړني ته کرامت ویل کېږي، چي د عادت خلاف وي، البته د ده بې ارادې تر سره سي او هم دا يې د معجزې سره توپير دئ چي معجزه د نبي په اراده او د خلکو په غوښتنه سره تر سره کېږي او کرامت د ولي بېله ارادې تر سره کېږي.

سحر او جادو

سحر د شرعي اصطلاح له مخي په هغه شي پوري خاص کړل سوی دئ چي سبب يې ښکاره نه وي او د حقيقت پر خلاف يوازي يوه ذهني لومه وي[1].

د لا روښانتيا په موخه ويلای سو، چي سحري کړنه د سحر کوونکي له خوا د خلګو د سترګو غلطول دي په حقيقت کي هيڅ شتون نه لري د ساري په ډول په ځينو ځايونو کي ليدل کېږي يو څوک جماد (وچ) شی په نبات (شنه) شي اړوي لکه: چي د يوه لرګي څخه لوند نيالګی جوړ کړي. داسي کړنه د شريعت له مخي جرم دئ، الهي کوم پيغام پکښې نسته بلکي د يوه کسب په مټ هر څوک دغه کړنه تر سره کولای او زموږ د سپېڅلي اسلام له پلوه د سحر کوونکي لپاره د سختو عذابو ژمني

---

[1] السحر فی عرف الشرع مختص لکل امر یخفی سببه ویتخیل علی غیر حقیقته. تفسیر کبیر ج: ۱ ص: ۴۳.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوي دي او د کبيره (لويو) ګناهونو په ډله کي شمېرل سوی دئ، عقيده ورته ساتل کفر بلل سوې ده بل لا دا چي سحر کوونکي ته پر اسلام پاتېدل ناشوني دي ځکه الله جل جلاله فرمايي:

وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَٰنُ وَلَٰكِنَّ ٱلشَّيَٰطِينَ كَفَرُوا۟ يُعَلِّمُونَ ٱلنَّاسَ ٱلسِّحْرَ... [۱].

ژباړه: سليمان عليه السلام کفر نه دئ کړی مګر شيطانانو کفر وکړ خلګو ته يې سحر ورښودی.

د پورتني آيات څخه په څرګند ډول معلومېږي، چي الله جل جلاله د سحر څخه په کفر تعبير کړی دئ.

د دې ناوړه عمل په اړه بجالة رضي الله عنه د رسول الله عليه السلام څخه روايت کوی: د سحر کونکي سزا دا ده چي سر يې په توره ووهل سي [۲].

حضرت بجالة رضي الله عنه فرمايي: موږ ته د حضرت عمر رضي الله عنه تر مړيني يو کال وړاندی د عمر رضي الله عنه له خوا يو ليک راغلی په ليک کي حضرت عمر رضي الله عنه ليکلي وه: هر سحر کوونکی نارينه او ښځه ووژنئ [۳].

د حضرت ابو موسی اشعري رضي الله عنه څخه روايت دئ، چي رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايلي دي: درې کسان الله جل جلاله جنت ته نه پرېږدي: لومړی- شراب څښونکی. دوهم: د وصيلې پرېکوونکی او دريم: د سحر تصديق کوونکی [۴].

---

[۱] سورة البقرة الآية (۱۰۲)

[۲] رواه الترمذی، وقال الصحيح انه من قول جندب آه. زواجر.

[۳] رواه البخاری

[۴] رواه الامام احمد فی مسنده، وابن حبان فی صحيحه وابويعلی والحاکم وصححه، وقال المنذری فی الترهيب من شرب الخمر.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سحر او معجزې توپير

سحر يو ناروا کار دئ او معجزه د يوه سپېڅلي کس څخه د يوه سپېڅلي کار د څرګندولو څخه عبارت ده که څه هم د معجزې او سحر تر منځ توپير د پورتنيو خبرو په نظر کي نيولو سره ډېر څرګند دئ خو بيا هم د لا سپيناوي په موخه يې ځيني توپيرونه تر بحث لاندي نيسو، چي د لاندنيو توپيرونو څخه عبارت دي:

۱. معجزه د هغه چا له لاسه څرګندېږي، چي د نبوت دعوه کوونکی او رښتينی او ټاکلی انسان وي او سحر د هر چا له لاسه منځته راتلای سي.

۲. سحر پرته له دې چي د کتونکو لپاره لنډ مهالی غولونکی دئ په حقيقت کي هيڅ نسته او معجزه يو حقيقي شی ده، چي په حقيقت کي هم شتون لري لکه د صالح عليه السلام اوښه چي تر يوه وخته پوري يې و مسلمانانو ته د خوراک لپاره شيدې ورکولې[1].

۳. سحر چا ته کوم تاوان نه سي رسولای او د معجزې په مټ د الله جل جلاله په امر سره خلک په يقيني ډول هلاکېدای سي، لکه چي الله جل جلاله يې په قرآنکريم کي يادونه کړې ده[2].

۴. معجزه تل پر سحر باندي برلاسې وي او سحر د معجزې په

---

(۱) طبری – التفسير ۲۴ / ۴۵۸.

(۲) مَا يُفَرِّقُونَ بِهِۦ بَيْنَ ٱلْمَرْءِ وَزَوْجِهِۦ ۚ وَمَا هُم بِضَآرِّينَ بِهِۦ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ ۚ سورة بقرة، الاية (۱۰۲).

(c) ketabton.com: The Digital Library

وړاندې تېټ راځي لکه د موسی علیه السلام په کيسه چې کله موسی علیه السلام لکړه وغورځوله. د ساحرانو ټوله سحر يې په وړاندې مات سو او ساحران پوه سول، چې د موسی علیه السلام کړنه سحر نه بلکي يوه معجزه ده، ځکه زموږ يو داسي توانا سحر يې په وړاندې مات سو، چې موږ يې له ډېره وخته تابيه نيولې وه[۱].

د پورتنيو توپيرونو ترڅنګ سحر له معجزې سره نور توپيرونه هم لري چې سالم فطرة يې له ورايه پېژندلای سي.

---

(۱) وَجَآءَ ٱلسَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ قَالُوٓاْ إِنَّ لَنَا لَأَجْرًا إِن كُنَّا نَحْنُ ٱلْغَٰلِبِينَ ﴿١١٣﴾ قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ لَمِنَ ٱلْمُقَرَّبِينَ ﴿١١٤﴾ قَالُواْ يَٰمُوسَىٰٓ إِمَّآ أَن تُلْقِيَ وَإِمَّآ أَن نَّكُونَ نَحْنُ ٱلْمُلْقِينَ ﴿١١٥﴾ قَالَ أَلْقُواْ ۖ فَلَمَّآ أَلْقَوْاْ سَحَرُوٓاْ أَعْيُنَ ٱلنَّاسِ وَٱسْتَرْهَبُوهُمْ وَجَآءُو بِسِحْرٍ عَظِيمٍ ﴿١١٦﴾ ۞ وَأَوْحَيْنَآ إِلَىٰ مُوسَىٰٓ أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ ۖ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿١١٧﴾ فَوَقَعَ ٱلْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُواْ يَعْمَلُونَ ﴿١١٨﴾ فَغُلِبُواْ هُنَالِكَ وَٱنقَلَبُواْ صَٰغِرِينَ ﴿١١٩﴾ وَأُلْقِيَ ٱلسَّحَرَةُ سَٰجِدِينَ ﴿١٢٠﴾ سورة الاعراف ۱۱۳ – ۱۲۰ آيتونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د معجزې ډولونه

څرنګه چې معجزه يوه داسي کړنه ده، چې تر انساني توان او ساينسي وړتيا دباندي ده خو پخپل ځان کي څلور ډولونه لري چې د لاندنيو ډولو څخه عبارت دي :

لومړی : د معجزې کړنه د عادت خلاف وي هيڅ يوه برخه يې د عادت سره سمون نه خوري لکه د لکړي څخه د مار جوړېدل ، د سپوږمۍ دوه ځايه کېدل، د اسمان څخه رالوېدل او داسي نور.

دوهم : معجزه يوه داسي کړنه وي، چې د عادت خلاف خو نه وي مګر په ټاکلي او مخصوص وخت کي يې راتلل د عادت خلاف وي لکه د طوفان راتلل، زلزلې کېدل او داسي نور.

دريم : معجزه يوه داسي کړنه وي، چې د عادت خلاف نه وي او نه يې په ټاکلي وخت کي راتګ د عادت خلاف وي خو د څرګندېدو لاره يې د عادت خلاف وي لکه د پيغمبرانو په دعا د باران اورېدل، د ناروغ جوړېدل او داسي نور.

څلورم : معجزه يوه داسي کړنه وي، چې د عادت خلاف نه وي او نه يې د څرګندېدو لاره د عادت خلاف وي مګر د دغه کړني په راتګ وړاندي پوهه يې د عادت خلاف وي لکه د نبي ﷺ وړاندوينه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حضرت محمد ﷺ معجزې

لکه مخکې چې مو وویل الله ﷻ په هره زمانه کې خپلو پیغمبرانو ته داسې معجزې ورکړې دي، چې د الهي دین نه منونکي به ترې عاجزه وه لکه چې د حضرت موسی علیه السلام په زمانه کې چې سحر او جادوګري ډېره مخ په وړاندې وه د هغې زمانې د خلګو په آند د درنښت وړ انسان هغه څوک و، چې د سحر په ناروا لاره کې به یې ډېره برلاسی درلوده الله ﷻ و موسی علیه السلام ته داسې معجزه ورکړه، چې د دوی ټول سحر او جادو یې په وړاندې مات و. د حضرت عیسی علیه السلام په زمانه کې طب پوهنه ډېره مخ په وړاندې وه تر داسې بریده چې د هغې زمانې خلګو د هرې ناروغۍ لپاره درمل پیدا کړې وه یوازې یې د مورزاده ړانده، مړې ژوندي کېدل او پس ناروغۍ درملنه نه سوای کولای الله ﷻ و عیسی علیه السلام ته د دغه درو واړو درملنه د معجزې په بڼه ورکړه، چې ټوله نه منونکي یې په وړاندې ناتوانه سول.

تر ټولو په وروستۍ زمانه کې الله ﷻ حضرت محمد ﷺ په پیغمبرۍ ولېږی په دغه زمانه کې ګوم درس ځای نه و، یعني نه داسې مدرسه او نه مکتب و چې په مټ یې خلګو علوم او فنون زده کړې وای او د دغه ځای څخه دې خلګو ته علمي، ادبي او هنري افکار رسېدلي وای. یوازې د شعر خطابي او بیاني فن و، چې په خلګو کې یې طبعاً دود موندلی و او خلګو زیاته پاملرنه هم ورته کوله که څه هم زیات خطیبان او شاعران یې د لیک او لوست څخه هم بې برخې وه، خو د

(c) ketabton.com: The Digital Library

زيات تمرين په مټ يې لوړ، لوړ مقامونه ګټلي وو آن تر دې چې د هغې زمانې شعرونه تر اوسه پورې د عربي ادب يوه برخه ده. د دوی د اشعارو د ودې يو لامل دا هم کېدای سي، چې مرکزي عربستان د تجارت مرکز و، د زياتو سيمو څخه خلک ورته راتلل په ځانګړې ډول د حج د اداء کولو په وخت کې به تجارتي کاروانونو د مکې و لوري ته مخه کړه، زيات خلک به سره يو ځای کېدل په همدې وجه مکه د ادبي مشاعرو مرکز هم بلل کېده، د هرې سيمې خلکو زيار ايستی چې يو شعر راوړي او د خلکو د مجموعې په وړاندې يې ووايي او ځان ته د خپل شعر معيار معلوم کړي. د دې سره به ځينو خلکو خپلې بوللې (قصيدې) د مکې په خونه کې ځړولې چې ښه بېلګه يې د اسلام د څرګندتيا پر مهال د هغه قصيدو څخه عبارت ده، چې په مکه کې ځړېدلې اوه قصيدې وې چې د معلقات سبعه په نامه يادېدلې.

د دوی په اند شعر او شاعري وياړ و، دوی به د خپلو شاعرانو زيات درنښت کاوه او د خپل قوم د برترۍ لپاره به يې د خپلو شاعرانو نومونه يادول او د شاعرانو لرل به يې د خپل قوم د عزت په موخه سند ګرځاوه. مګر د خپلو کوچنيانو ښووني او روزني ته يې هيڅ پاملرنه نه کوله، همدا لامل و چې د مکې او حجاز د سيمو زيات خلک په ليک او لوست نه پوهېدل.

د يادوني وړ ده، چې په هغه وخت کې درې علوم و عربو ته په ميراثي ډول پاته ول لومړی دا چې دوی به د ستورو پېژندنه کول او په مټ به يې ځان ته د باران د اورېدلو وخت معلوماوه، دوهم دا چې پل زني به يې زده کول او دوی په دې کار کې زيات مهارت هم درلودی، دريم دا چې د نسبونو زده کړه به يې کول او په دې لاره کې يې هم زياتي

(c) ketabton.com: The Digital Library

هڅي کولې او د دې فن په یادولو کې یې هیڅ ډول زیار نه سپماوه[1].

په همدغه وخت کې څښتن تعالی ﷻ حضرت محمد ﷺ د بشریت خپل استازی ولېږی داسي استازی و، چي په بشریت کې تر ټولو غوره انسان و تر داسي بریده چي په غوره والي کې یې ساری نه لري، د ده په راتګ سره تر ټولو وړاندي د ده خپل قوم د مخالفت سخت عکس العمل وښودی، الله ﷻ د ده د رښتینولی په موخه زیاتي معجزې ورکړې، چي ځیني یې د ده تر زمانې پوري خاص وې او یوه څرګنده معجزه یې تر اوسه پوري لا سته او تر قیامته پوري به هم وي چي د قرآني معجزې څخه عبارت ده، دا یوه لویه او څرګنده معجزه ده چي تفصیل یې په لاندي ډول دئ:

---

(۱) وَلَكِنَّ الْقَذْفَ بِالنُّجُومِ قَدْ كَانَ قَدِيمًا، وَذَلِكَ مَوْجُودٌ فِي أَشْعَارِ الْقُدَمَاءِ مِنَ الْجَاهِلِيَّةِ ... الروض لانف ج: ۱ ص: ۳۵۴ فصل في الكهانة، انساب الاشراف ج: ۳ ص: ۱۹۸، عشائر العراق ج: ۱ ص: ۳۷، احوال القبائل، سبل الهدی والرشاد، ج: ۱ ص: ۱۳۵، الروض الانف، ج: ۱ ص: ۱۷۴.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قرآن کریم
یوه څرګنده معجزه ده

څرګنده ده، چې رسول الله ﷺ د ماشوتوب څخه کومه زده کړه نه وه کړې او نه په قریشو کې د لیک او لوست زده کړه دود وه لکه مخکې چې مو اشاره ورته وکړه، نه د مکې قریشو د رسول الله ﷺ څخه شعر یا ادبي ټوټې اورېدلي وي. څه وخت چې نوموړی په رسالت سره وویاړل سو نو قریشو ته یې د الله ﷻ سپېڅلی کلام قرآنکریم واوروی، داسې کلام چې د ادبي قانون له مخې هیڅ ډول نیمګړتیا نه پکښې تر سترګو کېده بلکې هیڅا د داسې کلام په څېر ادبي وینا نه سوای کولای په پایله کې ټول خلک ورته عاجزه سول، هر څومره چې یې لاس او پښې ښورول هڅو یې هیڅ ګټه نه کول پرته له دې چې و دې کلام ته د ناتوانی سرونه ټیټ کړي نه یوازې چې د ټوله قرآن په څېر دوی یوه مفصله وینا نه سوای کولای بلکې د قرانکریم د یوه کوچنې سورت په څېر یې هم یوه وینا نه سوای کولای. سربېره پر دې که د ټوله بشریت ادیبان سره یوځای سي بیا هم د دې جوګه نه دي، چې څوک دې پکښې یو سورت جوړ کړي، ځکه الله ﷻ د دغې خبرې د ثبوت او سپیناوي په موخه ټولو انسانانو ته خبر ورکړی دئ او فرمایلي یې دي:

وَإِن كُنتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّن مِّثْلِهِ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَٱدْعُواْ شُهَدَآءَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ﴿٢٣﴾ [1]

ژباړه: که چیري تاسي په شک کي یاست د هغه (قرآن) څخه چي موږ پر خپل بنده باندي نازل کړی دئ نو راوړئ یو سورة د دې قران په څېر او هغه خپل مرستیلان د الله ﷻ پرته وبولئ (وننګوئ) که رښتیا ویونکي یاست.

الله ﷻ شاوخوا څوارلس سوه کاله وړاندي ټولو انسانانو ته خبر ورکړی دئ او ویلي یې دي: که تاسو شک لرئ چي قرآن د الله ﷻ کلام نه دئ او وایاست چي دا کتاب رسول الله ﷺ د ځانه جوړ کړی دئ، نو رسول الله ﷺ خو یو انسان و تاسو هم انسانان یاست ونیسئ تاسو هم دا کار وکړئ. تر اوسه پوري هیڅوک نه دئ توانېدلی چي د دې قران په څېر یو کوچنی سورة جوړ کړي.

په بل ځای کي الله ﷻ فرمایي: یوازي انسان نه بلکي که پیرانان هم ورسره په مرسته کي مله سي هم دا کار نه سي کولای ځکه قرآن د الله ﷻ کلام دئ د الله ﷻ کړنه د ده پرته بل څوک نه سي کولای الله ﷻ فرمایلي دي:

قُل لَّئِنِ ٱجْتَمَعَتِ ٱلْإِنسُ وَٱلْجِنُّ عَلَىٰٓ أَن يَأْتُواْ بِمِثْلِ هَٰذَا ٱلْقُرْءَانِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِۦ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا ﴿٨٨﴾ [2]

ژباړه: ووایه (اې محمده ﷺ!) که چیري انسانان او پیرانان سره یو ځای سي چي د دې قران په څېر (یو کتاب) راوړي را به یې نه وړي د دې قرآن په څېر که څه هم ځیني له دوی د ځینو ملاتړ کوونکي

---

[1] سورة بقره – ۲۳ آیت.

[2] سورة الاسراء – ۸۸ آیت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(مرستیالان) هم سي.

د پورتنیو خبرو په نظر کي نیولو سره په ښکاره ډکو کي وښودل سوه چي قرآن یوه داسي معجزه ده، چي تر اوسه پوري پاته او تل به وي نو کوم څوک چي د اسلام په وړاندي شک لري نو د دې معجزې په لیدلو سره یې شک له منځه تلای سي، ځکه که یې څوک معجزه نه بولي نو د دې قرآن په څېر دي یوه وینا وړاندي کړي چي د قرآن کریم سره په فصاحت، بلاغت، اخبار بالغیب او نظم کي ورته والی ولري.

www.Taleemulislam-Radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سپوږمۍ دوه ځایه کېدل

د رسول الله ﷺ یوه بله څرګنده معجزه دا وه، چې د مکې کافرانو وپتپیله چې محمد ﷺ درواغجن ثابت کړي او داسې غوښتنه ترې وکړي چې د بنده له توانه وتلې وي هغه دا چې له اسمانه څخه دې محمد ﷺ سپوږمۍ راکښته کړي که رښتیا هم دغه کار وکړي نو رښتیني پیغمبر دئ او د رسالت په دعوه کې رښتینی دئ او که یې ونه کړي نو د رسالت په دعوه کې درواغجن دئ.

په هر صورت دوی دا کار وکړ د رسول الله ﷺ څخه یې د سپوږمۍ د راکښته کېدو غوښتنه وکړه رسول الله ﷺ د دوی خبره واورېده او د څښتن تعالی ﷻ څخه یې وغوښتل تر څو سپوږمۍ راکښته او د دوی غوښتنه پوره کړي الله ﷻ پخپله لویه توانایي سره دا کار وکړ، په منی نومې ځای کې یې د آسمان له لوري سپوږمۍ راکښته کړه، سپوږمۍ دوه ځایه سوه د مکې او شاوخوا سیمو خلکو دغه کار په وینه او په څرګند ډول ولیدی. البته دغه پېښه د شپې په منځنۍ برخه کې رامنځته سوه او الله ﷻ هم د دې پېښې یادونه په قرآنکریم کې کړې ده[1].

---

(۱) ٱقۡتَرَبَتِ ٱلسَّاعَةُ وَٱنشَقَّ ٱلۡقَمَرُ ﴿۱﴾ وَإِن يَرَوۡاْ ءَايَةٗ يُعۡرِضُواْ وَيَقُولُواْ سِحۡرٞ مُّسۡتَمِرّٞ ﴿۲﴾ وَكَذَّبُواْ وَٱتَّبَعُوٓاْ أَهۡوَآءَهُمۡۚ وَكُلُّ أَمۡرٖ مُّسۡتَقِرّٞ ﴿۳﴾ سورة قمر الایات ۱ – ۳. بخاري – الصحیح (فتح الباري ۲۲۴/۷) و رواه مسلم برقم: (۲۸۰۲).

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس خبره دا ده، چي ايا دغه کار هم شوني دئ؟ يا په بل عبارت په پورتنۍ معجزه کي لاندنۍ دوې پوښتني پيدا کيږي:

لومړۍ پوښتنه: څرنګه چي سپوږمۍ يو سيار ستوری دئ، نو ستوري د فلکياتو د علم له انده په ځان کي ماتوالی مني؟

دوهمه پوښتنه: که دغه پېښه رامنځته سوې وي نو ولي يوازي د دغه خبري پېښليک يوازي مکه وال بيانوي په کار وه، چي د ټولي نړۍ خلګو ليدلې وای او د نړۍ د هر ګوټ څخه تاريخ پوهانو نومو ړې پېښه پخپلو ليکنو کي درج کړې وای؟

د لومړۍ پوښتني جواب: تر نولسمي پېړۍ وړاندي د مذهب پوهانو او ساينس پوهانو تر منځ د ستورو ماتوالی او يا نه ماتوالی يوه توده موضوع وه په پايله کي ډېر اوږده بحثونه او مناظرې پر جوړې وې، بلکي د پېړيو، پېړيو څخه دواړو ډلو د خپلو نظرونو د ثبوت لپاره اوږده اوږده کتابونه ليکلي وه. د مذهب پوهانو په ډله کي د نوموړي موضوع ثبوت د عقيده پوهانو دنده وه او په دوی پوري اړه لري د دوی له انده ټول ستوري که سيارات دي که ثوابت دي پخپل منځ کي ماتوالی مني او د ساينس پوهانو له انده دغه کار شوني نه و، بلکي ټول ستوري يو نه جلا کېدونکي او نه څيري کېدونکي شيان ول، خو د دوی دغه اوږدې مناظرې په اوس مهال کي په څرګند ډول بې ګټې ثابتي سوي دي او په ښکاره ډول د مذهب پوهانو په ګټه موضوع ثابته سوې ده، څوک چي لږ مطالعه لري هغه ته ثابته ده، چي ستوري په هر مهال کي کېدلای سي چي ټوټه ټوټه سي او د لا سپيناوي لپاره ويلای سو، چي ټولي نړۍ وليده چي د سپيني روسيې په سيمه کي په شلمه پېړۍ کي د ځينو سيارو ټوټې ولوېدې او دا خبره ثابته سوه چي سيارې ماتېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

آخر دا چي دا خبره هم په زړه ورتوب ښه کېدای سي، چي د رسول الله ﷺ په زمانه کي سپوږمۍ دوه ځای ه سوې ده.

د دوهمي پوښتني جواب : څرنګه چي دغه معجزه په داسي مهال کي رامنځته سوې ده، چي ټول خلګ په خواږه خوب ویده وو ډېر لږ خلګ به داسي وو چي ویښ به وو، نو کوم څوک چي ویښ وو نو هغو د لیک او لوست توان نه درلودی ځکه په هغه زمانه کي لیک او لوست ډېر کم و که چا درلودی هغو به نه وي لیکلي ځکه په هغه وخت کي د تاریخ د ضبط د ارزښت احساس د خلکو سره نه و او نه یې خلک په درنښت پوهېدل یوازي تاریخي پېښي د وینا له مخي په میراثي ډول پاتېدلې.

بله خبره دا ده: هره خبره چي نور څوک یې بیان نه کړي دا د دې ثبوت نه دئ چي دغه موضوع نو درواغ ده. که د دې ثبوت نسته چي د مکې والو پرته نوري نړۍ په پېښلیکونو کي د سپوږمۍ د لوېدو یادونه نه ده کړې دا په دې معنی نه ده چي د سپوږمۍ لوېدل نه دي رامنځته سوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کافرانو په شوم هدف

د رسول الله ﷺ پوهاوی

رسول الله ﷺ ته چي الله ﷻ د هجرت اجازه وکړه، دی مبارک په داسي مهال کي و مديني ته وکوچېدی چي کافرانو د ده د وژلو پرېکړه کړې وه او ده ته الله ﷻ د کافرانو د شوم هدف په اړه معلومات ورکړل او د کافرانو د پوره تياري سره دی مبارک روغ رمټ مديني ته ورسېدی، دا چي دی مبارک د قريشو په شومو هدفونو د الله ﷻ له لوري خبرېدی دا د رسول الله ﷺ معجزه وه.

د پېښي لنډيز په لاندي ډول دئ:

ټولو اصحابو ته رسول الله ﷺ اجازه ورکړې وه، چي مديني ته هجرت وکړي قريشو چي د مبارکو اصحابو هجرت وځاری په دې پوه سول چي اوس نو زموږ لپاره د يوې لويي بلا لاره پرانيستول سوه ځکه که هغوی مهاجر سي نو زموږ د تجارت لويه لاره بندولای سي او هر وخت چي وغواړي د توانايي په پيدا کېدو سره کولای سي چي پر موږ حمله وکړي نو د دې ناوړين شخه د وتلو لاره بايد ولټول سي نو له دې امله يې دا غوره وګڼل، چي د قريشو يوه لويه مشوره را وبولي او يوه لاره پيدا کړي هغه و چي د قريشو د مشورې په سرای (دارالندوة) کي د قريشو اووه واړه قومونه سره راټول سول د رسول الله ﷺ شخه د خلاصون په موخه يې ډول، ډول نظرونه وړاندي کړل خو آخر د لوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدبخت ابوجهل رایه ټولو تصویب کړه، د ده رایه دا وه چي د ټولو قومونو څخه یو، یو نامتو پهلوان دي وګمارل سي، په ښه وسله دي سمبال سي او رسول الله ﷺ دي ووژني کله چي محمد ﷺ ووژل سو نو د ده کورنۍ د دې توانایي نه لري چي د ټولو قومونو سره جګړه وکړي آخر دې ته اړه ده چي دیت واخلي نو موږ ټول قومونه به دیت ورکړو او د تل لپاره به د ده له شره خلاص کړو. د دې نظر په وړاندي کولو سره ټول موافق سول او عملاً یې دغه کار پیل کړ او د رسول الله ﷺ د وژني لپاره یې لاندني کسان وټاکل:

۱ : ابوجهل بن هشام
۲ : عقبه بن ابي معیط
۳ : امیة بن خلف
۴ : طعیمة بن عدی
۵ : ابي بن خلف
۶ : منبه بن الحجاج
۷ : حکم بن عاص
۸ : نضر بن حارث
۹ : زمعة بن الاسود
۱۰ : ابولهب
۱۱ : بنیه بن الحجاج د منبه بن الحجاج ورور[۱].

له بله پلوه رسول الله ﷺ ته الله ﷻ د کافرانو د شوم هدف په اړه معلومات ورکړل، وحي یې ورته وکړې چي هجرت وکړه قریشو ستا د وژلو لپاره پلان جوړ کړی دئ او تر خپله وسه هڅه کوي چي تا ووژني نو

---

[۱] ابن حجر – فتح الباري ۲۳۶/۷، زاد المعاد ۵۲/۲.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه رسول الله ﷺ د ټکنده غرمې پر مهال د ابوبکر رضي الله عنه کور ته ورغلی ابوبکر رضي الله عنه د رسول الله ﷺ د دې بې وخته راتګ څخه متحیر سو او پوښتنه یې ترې وکړه، چې زما مور او پلار دې تر تا جار وي څه توې پېښه رامنځته سوې ده؟ رسول الله ﷺ په جواب کې ورته وویل: چې الله جل جلاله ماته د هجرت کولو اجازه راکړې ده. ابوبکر رضي الله عنه ځني وپوښتل: چې زما سره؟ رسول الله ﷺ ورته وفرمایل: هو! لنډه دا چې پر دې یې پرېکړه وکړه، چې د شپې به په هجرت پیل کوو. رسول الله ﷺ کور ته تشریف یووړ ابوبکر رضي الله عنه یې د شپې د راتګ لاره څاره[1].

قریشو د شپې له پیل څخه د رسول الله ﷺ کور محاصره کړی و او دا یې پتیلې وه، چې کله محمد ﷺ د شپې ویده سي په ناڅاپي ډول به حمله پرې کوي او وژني به یې، پدې نه وه خبر چې محمد ﷺ د معجزو او ربښتینولۍ پیغمبر دئ او د څښتن تعالی جل جلاله توانایي دومره لویه ده، چې د انسان په ناتوان فکر یې لاره نه سي ډب کولای په هر صورت رسول الله ﷺ د شپې راووتی د قریشو لیکي یې وڅارلې بیا یې علي رضي الله عنه ته امر وکړ، چې زما پر بستره باندي ویده سه الله جل جلاله به دي د دوی له شره وژغوري او خپل یو پټو یې هم ورکړ، د دې لپاره چې پر ځان یې واچوي رسول الله ﷺ یو مټ ریګنه خاوره واخیسته د دوی پر لوري یې وغورځول الله ﷺ د دغه خاورو په مټ د دوی سترګې وتړلې رسول الله ﷺ یې هیڅ نه ولیدی. رسول الله ﷺ برابر د ابوبکر رضي الله عنه کور ته ولاړی د هغه ځای څخه دواړه مبارکانو حرکت وکړ، پنځه میله لیري د ثور غره ته وختل په هغه ځای کې یو غار و په هغه غار

---

[1] البخاري – الصحیح (فتح الباري) ۲۳۱/۷.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ننوتل دلته قریشو دانتظار شیبې تېرولې، یو کس ورته راغلی پوښتنه یې ترې وکړه، چې تاسو څه کوئ؟ قریشو ورته وویل چې موږ د محمد ﷺ د وژني لپاره ناست یو هغه کس ورته وویل: قسم په الله ﷻ چې هغه ولاړی تاسو نه ولیدئ، دوی حیران سول د محمد ﷺ د پروتي ځای ته ورغلل که یې وکتل د رسول الله ﷺ په ځېر یو کس پروت دئ دوی پخپلو کي سره وویل چې دا دئ محمد ﷺ پروت دئ بیا ورته منتظر سول کله چې سهار سو حضرت علي رضي الله عنه د هغه ځای څخه را ولاړ سو دوی ترې وپوښتل چې محمد ﷺ څه سو؟ علي رضي الله عنه په جواب کي ورته وویل: زه نه یم خبر. په همدغه مهال دوی پوه سول چې زموږ هڅه ناکامه سوه او پخپل شوم هدف کي بریالي نه سوو[1].

داهم د رسول الله ﷺ معجزوي نخښې وې چې کافرانو د وس تر بریده د ده د له منځه وړلو هڅه وکړه مګر بریالي نه سول.

[1] رحمة للعالمین ۱/۹۵، مختصر السیرة للشیخ عبد الله ص ۱۲۷.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محمد ﷺ معجزه وه چي

قريش وچکالۍ ونيول

کله چي د مکې خلګو پر رسول الله ﷺ او اصحابانو ﷢ باندي د وس تر بريده ظلمونه پيل کړل آن تر دې چي ځيني اصحابان مبارکان يې په وحشيانه ډول سره شيهدان کړل او خپله د رسول الله ﷺ د شهادت لپاره يې ډول ډول توطئې تړلې نو رسول الله ﷺ دوی ته سخته ښرا وکړه، چي په پايله کي د رسول الله ﷺ ښرا قبوله سوه او پر دوی باندي تر څو کالو پوري دومره سخته وچکالي راغله چي کله به دوی آسمان ته وکتل آسمان به دوی ته د لوږي پيغام ورکاوه آخر ښخي تنګ سول، نو د مکې والو لوی واکمن ابوسفيان رسول الله ﷺ ته راغلی او ورته وې ويل چي اې محمد ﷺ! ته خپله خلګو ته د وصيلې لارښوونه کوې او خپله دي خپل قوم په معجزانه ډول په وچکالۍ کي اچولی دئ ته د خپل قوم سره وصيله وکړه، دعا وکړه چي څښتن تعالی ﷻ نوره دغه وچکالي له منځه يوسي او منظم اورښتونه رامنځته سي تر څو ستا قوم له لوږي څخه خلاص سي. د ابوسفيان د دغي غوښتني سره سم رسول الله ﷺ د څښتن تعالی ﷻ څخه دعا وغوښته الله ﷻ د ده مبارک دعا قبوله او په پرله پسي ډول يې پر قريشو اورښتونه پيل کړل خو بيا هم مکې والو خپله کرغېړنه څېره برېنډه او مخالفت يې پيل کړ، د دوهم ځل مخالفت په جواب کي رسول الله ﷺ دوی ته ژمنه ورکړه، چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دې مخالفت په بدله کي به تاسو ته ډېر ژر سخت عذاب راسي او همداسي وسوه يعني د بدر په غزا کي دوی په هغه پيمانه وځپل سول کوم چي رسول الله ﷺ ورسره ژمنه کړې وه[1].

دا هم د رسول الله ﷺ معجزه وه، چي مکه وال يې ټوله ناتوانه کړي وو لکه چي مو ولوستل قريشو بله هيڅ لاره نه درلوده پرته له دې چي د ناتوانۍ سرونه ټيټ کړي او په عاجزۍ سره د رسول الله ﷺ په برکت ځانونه خلاص کړي.

---

(۱) والثاني : أن قريشاً أصابهم جوع ، فكانوا يرون بينهم وبين السماء دخاناً من الجوع، . . . [هذا] لأن قريشاً لمّا استعصت على النبي صلى الله عليه وسلم دعا عليهم بسنين كسنيّ يوسف ، فأصابهم قحط وجهد ، حتى أكلوا العظام والميتة ، وجعل الرجلُ ينظُر إلى السماء فيرى ما بينه وبينها كهيئة الدخان من الجهد ، فقالوا {ربّنا اكشف عنّا العذاب إنّا مؤمنون} ، فقال الله تعالى : {إنّا كاشفو العذابِ قليلاً إنكم عائدون} ، فكشف عنهم، ثم عادوا إلى الكفر ، فأخذوا يومَ بدر ، فذلك قوله : {يومَ نَبطِشُ البَطْشَةَ الكُبرى} ، وإلى نحو هذا ذهب مجاهد، وأبو العالية ، والضحاك ، وابن السائب ، ومقاتل . زاد المسير — التفسير ٥ \ ٣٤٧ في تفسير سورة دخان.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوجهل او ملګرو ته

د رسول الله ﷺ ښرا

د رسول الله ﷺ یوه بله معجزه داوه، چي یوه ورځ رسول الله ﷺ په بیته کي پر لمانځه ولاړ و ابوجهل او د ده ځیني ملګري پر راتهول رسول الله ﷺ ته نژدې ناست وو د رسول الله ﷺ ګلورین عبادت د دې کمبختو لپاره د سر درد و په هره بیه چي رسول الله ﷺ ته تاوان ور رسېدلای دوی نه سپماوه په ځانګړې ډول د عبادت پر مهال باندي خو د فطري توان سره د دوی د موټو زور سیالي نه سوای کولای. دې کرغېړنو خلکو چي رسول الله ﷺ د لمانځه پر مهال ولیدی نور څه یې نه سوای کولای خو دومره یې وکړه، چي ابوجهل و ملګرو ته وویل چي پرون یوه اوښه حلاله سوې ده د دغه اوښي بدبویه رحم (هغه ځای چي د حیوان اولاد پکښي پروربښت کوي او د زیږېدو تر وخته په همدغه ځای کي وي) څوک د محمد ﷺ په اوږو کي ورایښودلای سي؟ د دوی په فکر دا هم یو ډول تاوان و، چي محمد ﷺ ته یې ورسوي. په دوی کي لوی بدبخت عقبه بن معیط د دې کار لپاره تیاری وښودی. دستي ولاړ سو هغه کرغېړن شی یې راوړی کله چي رسول الله ﷺ پر سجده سو، ده خبیث دغه شی په اوږو کي ور کښېښودی د ایښودلو سره سم ابوجهل او ملګرو د پسخند په توګه په خندا پیل وکړ. عبدالله بن مسعود ﷺ فرمایي، چي: زه په دغه ځای کي ولاړ وم زړه مي سره اوښتی خو څه مي په توان نه وو که مي کتل بي بي فاطمة ﷺ چي په دغه وخت کي نجلۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وه خبره سوه، رسول الله ﷺ ته یې ځان ورساوه او هغه مردار بښی شی یې ترې لیري کړ بیا یې پر دوی مخ راواړوی پوچ او رد یې ورته وویل، کله چې رسول الله ﷺ د لمانځه څخه فارغه سو دوی ته یې ښرا وکړه، الله ﷻ د ده مبارکه ښرا قبوله او دوی یعني ابوجهل او ناست ملګري ډېر ژر د بدر په غزا کي د مردارو په څېر د بدر په څاه کي ولوېدل[1].

پاته دي نه وي چي رسول الله ﷺ په لمانځه بوخت و، د دوی خندا او ناروا کړني ته یې پام نه سو لاملیې دا و، چي رسول الله ﷺ او د ده ملګرو په داسي ښه لمونځ کاوه، چي ګویا دوی د لوی څښتن تعالی ﷻ و مخ ته ولاړ دي او ویني یې د لا سپیناوي په موخه د داسي مبارکو هستیو د لمونځو یو څو بېلګي رانقلوم:

مجاهد رحمة الله علیه د حضرت ابوبکر صدیق رضي الله عنه او حضرت عبدالله بن زبیر رضي الله عنه حال رانقل کړی دئ، چي کله به دوی پر لمانځه ودرېدل داسي به ښکارېدل لکه یو لرګی چي ښخ کړې یعني هیڅ به نه ښورېدل[2].

علماوو لیکلي دي چي حضرت ابن زبیر رضي الله عنه د حضرت ابوبکر رضي الله عنه څخه لمونځ زده کړی و او ابوبکر رضي الله عنه د رسول الله ﷺ څخه لمونځ زده کړی و، یعني په څه ډول چي رسول الله ﷺ لمونځ کاوه په دغه ډول به ابوبکر رضي الله عنه او عبدالله بن زبیر رضي الله عنه هم لمونځ کاوه.

ثابت رضي الله عنه وایي چي د عبدالله بن زبیر رضي الله عنه لمونځ داسي و لکه یو لرګی چي یو ځای ښخ کړې.

ابن زبیر رضي الله عنه به کله دومره اوږده او بې حرکته سجده وکړه، چي مرغان به راغله د ده پر ملا به کښېناستل، کله به یې دومره اوږده رکوع

---

[1] رواه مسلم برقم (۱۷۹۳).
[2] تاریخ الخلفاء.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړه چي تر څو له شپه به تر سهاره په رکوع کي و او کله به یې دوه مره اوږده سجده وکړه چي تر څو له شپه به تېره سوه.

یوه ورځ حضرت زبیر رضي الله عنه د جګړې په ډګر کي لمونځ کاوه، نو یو غشی د مسجد پر دېوال ولګېدی چي د مسجد د دېوال یوه ټوټه یې والوزوله او دغه ټوټه د حضرت زبیر رضي الله عنه د ستوني او ږیري تر منځ تېره سوه خو ده هیڅ فکر نه وکړ، نه وار خطا سو، نه یې رکوع او سجده لنډه کړه.

. . یوه ورځ یې لمونځ کاوه د ده زوی چي هاشم نومېده د ده و خنګ ته بیده و د بام څخه یو مار راولوېدی او د ده پر زوی باندي راتاو سو زوی یې چیغي کړې د کور خلګ ټوله په چابکي سره راغلل شور ماشور جوړ سو هغه ماریې مړ کړ، ابن زبیر رضي الله عنه په هغه ډول سره په ښه ارامتیا سره لمونځ کاوه، کله چي یې سلام وګرځاوه نو وې ویل چي یو څه شور او ږغ مي تر غوږ سو څه شي و؟ بي بي یې ورته وویل چي الله جل جلاله دي پر تا رحم وکړي او س دي بیا زوی مړ وای ته په خبر هم نه یې؟ ده مبارک ورته وویل: ورکه سې که په لمانځه کي مي بلي خوا ته توجه او فکر کولای نو لمونځ به چیري پاته سوی وای[1].

حضرت عمر رضي الله عنه چي په آخر وخت کي په خنجرونو ووهل سو او د دغه زخمو څخه بیا شهید سو، هر وخت به وینه ترې بهېدله او زیات وخت به بې هوښه و خو بیا هم د لمانځه لپاره بیداره کېدی لمونځ به یې کاوه دا به یې ویل چي د هغه چا لپاره په اسلام کي هیڅ حصه نسته چي لمونځ پرېږدي.

حضرت عثمان رضي الله عنه به ټوله شپه وینښ وا او په یوه رکعت کښي به

---

[1] بدایه وغیره. ذکره مولانا محمد زکریا رحمه الله في حکایات الصحابه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې ټوله قرآنكريم ختماوه.

د حضرت علي (كرم الله وجهه) مبارك عادت داسي و، چي كله به د لمانځه وخت راغلی نو پر بدن به يې رپېدل راغلهاو مخ به يې ژړ سو. يو چا پوښتنه تري وكړه، چي داڅه خبره ده چي د لمانځه د وخت په راتګ سره دي مخ ژړ سي او بدن دي رپېږي؟ ده مبارك ورته وويل: دا د هغه امانت وخت دئ چي الله ﷺ پر اسمانونو، ځمكه او غرونو باندي نازل كړ دوی يې د پورته كېدو څخه ناتوان سول خو انسان پورته كړ.

د حضرت خلف بن ايوب رحمة الله عليه څخه يو چا پوښتنه وكړه، چي تا په لمانځه كي مچان نه تنګوي؟ ده مبارك په جواب كي ورته وويل، چي مجرم حكومت په درو وهي دی بړغ نه كوي دا تكليفونه پر ځان تېروي خو په دې فخر كوي چي زه د حكومت په هر ډول وهلو كي نه ښورم، يعني چي زه خو څومره ټينګ يم زه چي د خپل رب جل جلاله و حضورته ولاړ يم زه د يوه مچ له امله وښورېږم.

مسلم بن يسار رضي الله عنه چي به كله د لمانځه لپاره ودرېدی نو د خپل كور خلګو ته به يې وويل، چي تاسي ما ته خبري كوی زه ستاسو په خبرو نه پوهېږم. يوه ورځ ده مبارك د بصرې په جامع كي لمونځ كاوه چي د مسجد يوه برخه راچپه سوه، خلګو يې له امله وځغستل د باندي يې سره يو ځای سول شور او غوغا سوه خو دی هيڅ په خبر نه سو[1].

دا هم د سپېڅلو انسانانو د لمونځ كولو يو څو بېلګې وې كه د دوی د لمونځو حالت ته وكتل سي نو په ښكاره ډول د رسول الله ﷺ د لمانځه حال تري ښكاري، چي د هغه به نو څه ډول لمونځ و او كله به د

---

[1] ذكره مولانا محمد زكريا نور الله مرقده في حكايات الصحابة التي ترجمت الي اللغة البشتو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلګ چې راپورته سول د عتيبه کار تر کار تېر سوی و يعني مړ سوی و[۱].

لکه څرنګه چې د رسول الله ﷺ د ښراوو څخه مکه والو دومره تاثير واخيستی په ورته ډول د رسول الله ﷺ د دعاوو د سپېڅلتيا څخه هم ډېرو خلکو تاثير اخيستی دئ، چې ځيني بېلګې يې په لاندي ډول دي:

---

(۱) ذکره مولانا محمد زکريا نور الله مرقده في حکايات الصحابة التي ترجمت الي اللغة البشتو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اسلامي نړۍ کي د عمري همت اغېز

او نبوي معجزه

عمري همت چي د تل لپاره يې د اسلامي سيمو واکمنو ته د دې الهام ورکړی دئ چي هيڅ واکمن حضرت عمر ﷺ غوندي بهادر، سپېڅلی او عادل نه سي جوړېدای دا چي يوه داسي څېره د اسلام و سپينو پلوشو ته په خوښۍ سره راغله د نبوي دعا پايلي او نبوي معجزه وه، چي لنډيز يې په لاندي ټکو کي خلاصه کېدای سي:

د حضرت عمر ﷺ اسلام راوړل

عمر ﷺ د اسلام راوړلو څخه مخکي د مسلمانانو په تکليف ورکولو کي يو نوموتی انسان و، د رسول الله ﷺ د وژني هڅي يې د وس تر بريده کولې[1].

يوه ورځ د کافرانو يوه جرګه جوړه سوې وه په دې جرګه کي غوښتنه سوې وه، چي څوک به محمد ﷺ ووژني؟ عمر ﷺ وويل: زه به يې ووژنم. خلګو ورته وويل: بېشکه ته يې وژلای سې. ده هم دستي توره راواخيسته د محمد ﷺ د وژني اراده يې وکړه کله چي را روان سو پر لاري سعد بن ابي وقاص ﷺ په مخه ورغلی پوښتنه

---

[1] احمد – المسند ۴۲۷/۶، ابوداود – السنن ۵۳۸/۲، النسائي – السنن ۱۱۹/۶.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې ځني وکړه، چي اې عمره ! چيري ځې؟ عمر ﷺ ورته وويل: ځمه چي محمد ﷺ ووژنم (العياذ بالله) سعد بن ابي وقاص ﷺ ورته وويل: ځومره بې فکره سوی يې، که ته محمد ﷺ ووژنې د بنو زهره قوم، د بنو هاشم قوم او د بنو عبد مناف قوم به تا ووژني. عمر ﷺ ته درد (غصه) ورغلی او ورته وې ويل : فکر کوم چي ته هم بې دينه سوی (مسلمان سوی) يې، نو لومړی به ستا کار وکړم يعني وه به دي وژنم بيا به ګورم چي څه وکړم دا خبره يې وکړه توره يې راوکښل سعد بن ابي وقاص ﷺ وويل: هو زه مسلمان سوی يم، ده هم خپله توره را وکښله د دواړو طرفو څخه د تورو وارونه شروع سول کله چي حضرت سعد بن ابي وقاص ﷺ و عمر ﷺ ته وويل: ته لومړی د خپل کور څخه ځان خبر کړه، چي ستا خپله خور او اخښی دواړه مسلمان سوي دي. عمر ﷺ چي دا خبره واورېده د درد څخه ډک سو او برابر د خور کور ته روان سو، د خور کور ته چي ورسېدی د ده اخښی حضرت خباب ﷺ او د ده خور دروازه تړلې وه دواړو يعني ښځې او خاوند د قرآنکريم تلاوت کاوه عمر ﷺ په زوره دروازه ووهله حضرت خباب ﷺ د ده د ږغ سره دننه پټ سو د قرآن کريم سيپاره د چابکی له امله دباندي پاته سوه، خور يې دروازه خلاصه کړه د عمر ﷺ په لاس کي يو شی و په هغه يې خور پر سر ووهل او ورته وې ويل: د خپل ځان دښمني! بې دينه سوي (مسلمانه سوي) يې؟ د خور تر سر يېويني رواني سوې عمر ﷺ دننه ورغلی و اخښي ته يې وويل : څه مو کول او دا آواز د چا و؟ اخښي يې ورته وويل خبري اتري مو کولې. عمر ﷺ ورته وويل: آيا تا خپل دين پرې ايښی او بل دين ته اوښتی يې؟ اخښي يې ورته وويل: که بل دين حق وي نو بيا؟ عمر ﷺ چي دا واورېده

(c) ketabton.com: The Digital Library

دستي يې اخښي تر ږيره ونيوى، ږيره يې څني وكښل پر مځكه يې را غوځار كړ، ښه يې وواهه خور يې د خلاصولو هڅې كولې خو ده پر مخ باندي په دومره زور سره په چپلاخه ووهله چي تر مخ يې ويني رواني سوې آخر دا خو هم د عمر خور وه ورته وې ويل: موږ له دې امله وهل كېږو چي مسلمانان سوي يو بېشكه موږ مسلمانان يو، څه چي ستا په وس وي هغه وكړه په دغه حالت كي د عمر ﷺ پر هغه سپاره ستر ګي ولګېدې چي په تلوار كي دباندي پاته سوې وه او د قرآنكريم اياتونه پر ليكلي وه په دغه وخت كي د عمر ﷺ درد په وهلو كم سوى و او د خور ويني يې وليدې چي ډېري بهيدلې، شرم ورغلى نو خور ته يې وويل: ښه ته راتهووايه دا څه شي دئ؟ خور يې ورته وويل: ستا لاس نا پاكه دئ ناپاكه لاس و دې سپارې ته نه سي ورتلاى عمر ﷺ چي هر څومره ټينګ سو، خو خور يې و بې اودسه او بې غسله چا ته د قرآنكريم اياتونه نه وركول آخر عمر ﷺ ولاړى غسل يې وكړ او هغه پاڼه يې واخستله. په دغه پاڼه كي سورة [طه] ليكلى و، عمر د دغه سورة ويل پيل كړل، كله چي تر [إِنَّنِيٓ أَنَا ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۠ فَٱعۡبُدۡنِي وَأَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ لِذِكۡرِيٓ ﴿١٤﴾] پوري ورسېدى حال يې بدل سو خور او ا خښي ته يې وويل: ښه دئ ما هم د محمد ﷺ خدمت ته بوزئ د دې خبري په اورېدلو سره حضرت خباب ﷺ دباندي راووتى او ورته وې ويل: اې عمره! زه تاته زيرى دركوم چي پرون د پنجشنبې په ورځ رسول الله ﷺ داسي دعا وكړه، چي: اې الله ﷻ! په عمر او ابو جهل كي چي كوم يو تاته خوښ وي په هغه سره اسلام ته قوت وركړه. يعني مسلمان يې كړه (دوى دواړه په قوت سره مشهور وو) خباب ﷺ

(c) ketabton.com: The Digital Library

زياته کړه: معلومېږي چې د رسول الله ﷺ دعا ستا په هکله قبوله سوې ده. تر دې څخه وروسته عمر رضي الله عنه د رسول الله ﷺ و خدمت ته حاضر سو او د جمعې په سهار يې اسلام راوړ[1].

کله چې حضرت عمر رضي الله عنه مسلمان سو د کافرانو مورال ټيټ سو، خو بيا هم مسلمانان يوه کوچنۍ ډله وه او په کافرانو ټوله مکه ډکه وه بلکي ټول عرب کافران وو د عمر رضي الله عنه په مسلمانېدو کافرانو نور هم زور واخيستی مشورې او جلسې يې پيل کړې او د باعزته مسلمانانو د له منځه وړلو هڅې يې کولې او بېلا بېل پلانونه يې جوړول، مګر مسلمانانو ته د عمر رضي الله عنه په مسلمانېدو يو وياړ ور په برخه سو هغه دا و، چې مسلمانانو په مسجد حرام کې په ښکاره لمونځ کول پيل کړه، حضرت عبدالله بن مسعود رضي الله عنه فرمايي: د عمر رضي الله عنه مسلمانېدل د مسلمانانو فتحه وه او هجرت يې د مسلمانانو ملاتړ و او خلافت يې رحمت و[2].

دا هم د رسول الله ﷺ معجزانه توان و، چې د عمر رضي الله عنه په اړه يې دعا قبوله او د تل لپاره يې د نيکمرغيو څښتن کړ.

همدا ډول رسول الله ﷺ د خپل ژوندانه د خور ملګري مورام خير ته هم دعا وکړه الله ﷺ يې دعا قبوله کړه په اسلام مشرفه سوه، چې پېښه يې په لاندې ټکو کې څرګندېږي:

---

[1] البخاري – الصحيح (فتح الباري، ۲۵/۱۵)، احمد فضائل الصحابة ۲۷۸/۱، البخاري – الصحيح (فتح الباري ۱۹۲/۷) مسلم – الصحيح (بشرح النووي ۵۹/۹)، ابونعيم – دلائل ۳۶۲/۱.

[2] اسد الغابة ۳۱۵/۲.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دام خیر په اړه

درسول الله ﷺ دعا قبوله سوه

کله چي د مسلمانانو شمېر (۳۹) نفرو ته ورسېدی نو ابوبکر رضی الله عنه د اسلام د ښکاره کولو لپاره هیله وکړه، چي په ښکاره ډول تبلیغ وکړه سي نبي علیه السلام اول ځل انکار وکړ خو د ابوبکر صدیق رضی الله عنه په ډېر ټینګار یې د ده غوښتنه قبوله کړه. د اسلام د ښکاره کولو اجازه یې ورکړه دوی ټول مبارکان د کعبې مسجد ته ولاړل حضرت ابو بکر صدیق رضی الله عنه د تبلیغ خطبه پیل کړه دا په اسلام کښې تر ټولو لومړۍ خطبه وه، چي ده مبارک وویل. په دغه ورځ سید الشهداء حضرت حمزه رضی الله عنه د نبي علیه السلام اکا هم اسلام راوړ او تر دغي ورځي درې ورځي وروسته حضرت عمر رضی الله عنه په اسلام مشرف سو خطبه چي پیل سوه د څلورو طرفونو څخه کافرانو او مشرکانو پر مسلمانانو چپاو راوړ، حضرت ابو بکر صدیق رضی الله عنه سره د دې چي په مکه مکرمه کښې د ده عزت او درنښت منل سوی و خو کافرانو دومره وواهه چي مخ مبارک یې د وینو ډک سو، پزه او غوږونه یې ټوله په وینو رنګ سول اونه پېژندل کېدی په سوکانو او لغتو یې وواهه او سرییره پکښې وغورځېدل څه چي یې په توان وه هغه یې ورسره وکړل ابوبکر صدیق رضی الله عنه بې هوښه سو، د ده مبارک خپل قوم بنو تمیم خبر سو او د دغه ځای څخه یې پورته کړ او کورته یې راوړی، ټولو خلګو ته دا یقیني وه چي ابوبکر صدیق رضی الله عنه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې بې رحمه يرغل څخه ژوندى نه سي پاتېدلاى بنو تميم مسجد ته راغلل او اعلان يې وکړ چي که چيري ابوبکر ﷺ د دې وهلو څخه مړ سو نو موږ به يې په بدله کښې عتبه بن ربيعه ووژنو عتبه د حضرت ابوبکر صديق ﷺ په وهلو کښې د زياتو بدبختيو اظهار کړى و تر ماښام پوري ابوبکر صديق ﷺ بېهوښه و دوى چي به هر څه ورته وويل ده مبارک به خبري نه کولې ځکه د خبرو کولو توان يې د لاسه ورکړى و کله چي ماښام سو دوى بيا ډېر ږغونه ورته وکړل د دې لپاره چي خبري وکړي په دغه وخت کي ده مبارک د خبرو توان پيدا کړى و خبري يې وکړې خو لومړى خبره يې دا وه چي د محمد ﷺ څه حال دئ؟ هغو ورته وويل چي د هغه د لاسه دومره غم درته پېښ سو ټوله ورځ د مرګ په خوله کي وې ته يې لا پوښتنه کوې؟ ټوله ورځ دي د مرګ او ژوند درک نه و معلوم اخر چي څه ساه در پکښې پاته ده هغه هم د نبي عليه‌السلام پوښتني کوې؟ خلک ولاړ سول د ولاړېدو په وخت کي يې د ده مور ام خير ته وويل: چي د ده د خوړلو او څښلو لپاره يو شى برابر کړه، مور يې هم يو شى برابر کړ رايې وړى او ده ته يې د خوړو ټينګار وکړ، خو د ده مبارک هغه يوه خبره وه چي د نبي ﷺ څه حال دئ پر هغه څه تېر سول؟ د ده مبارک مور ورته وويل: زه خو په هغه نه يم خبره. ده ورته وويل چي د حضرت عمر ﷺ خور ام جميل ته ورسه او د ده مبارک پوښتنه ځني وکړه. هغه غريبه د خپل زوى د مظلومانه او پرېشانه حالت د غوښتني د پوره کولو لپاره و ام جميل ته ورغله او د نبي عليه‌السلام د حال پوښتنه يې ځني وکړه. هغې هم د عامو مسلمانانو په څېر خپل اسلام پټ ساتلى و، و دې ته يې وويل چي زه هيڅ څوک نه پېژنم او محمد ﷺ څوک دئ؟ ستا د زوى ابوبکر ﷺ په حال خبره سوم ډېره خوابدي

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوم، که چیري ته وایي راسره ولاړه سه ستا سره به ولاړه سم او ستا د زوی حال به ووینم د ام خیر ورسره خوښه سوه دواړي یو ځای راغلې او د ابوبکر رضی الله عنه حال یې ولیدی، ام جمیل چي ورته وکتل د توان څخه یې ووتل بي اختیاره په ژړا سوه، چي دې بدعملو پر څه حال باندي کړی دئ الله جل جلاله دي دوی ته خپله سزا ورکړي. حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه د دې څخه پوښتنه وکړه، چي نبي علیه السلام پر څه حال دئ ام جمیل د ابوبکر د مور و طرف ته اشاره وکړه چي دا یې اوري. ابوبکر رضی الله عنه ورته وویل د دې څخه مه وېرېږه. ام جمیل ورته وویل چي رسول الله صلی الله علیه وسلم ښېخي جوړ او روغ دئ. ابوبکر صدیق رضی الله عنه پوښتنه ځني وکړه، چي اوس چیري دئ؟ ام جمیل ورته وویل چي د ارقم رضی الله عنه په کور کي دئ. ابوبکر رضی الله عنه وفرمایل چي زما دي په الله جل جلاله قسم وي چي تر هغه وخته پوري به هیڅ خوړل او څښل ونه کړم تر څو رسول صلی الله علیه وسلم ونه وینم. د ده مبارک مور بیا په دې وجه ناارامه وه، چي دی یو څه خوراک او څښاک وکړي تر څو یو څه توانایي یې په بدن کي پیدا سي ځکه کافرانو ټوک – ټوک کړی و. د بلي خوا ده مبارک قسم کوی چي زه به تر هغه وخته پوري خوراک ونه کړم چي نبي رضی الله عنه ونه وینم په همدې وجه مور یې انتظار وکړ، چي د خلګو تلل او راتلل بند سي بیا یې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د لیدلو لپاره بوزي، په دې وجه چي څوک یې ونهویني او تکلیف ور ونه رسوي کله چي د شپې ډېره برخه تېره سوه نو ابوبکر رضی الله عنه یې د ارقم کور ته بوتی کله چي ابوبکر رضی الله عنه ور ورسېدی د رسول صلی الله علیه وسلم په غاړه کي یې لاس ور واچوی او رسول الله صلی الله علیه وسلم د ده په غاړه کي لاس واچاوه، دواړه په ژړا سول ټولو مسلمانانو هم ژړا ورسره پیل کړه، ځکه چي د حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه حال د لیدلو نه و، د دې څخه وروسته ابوبکر صدیق رضی الله عنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواست وکړ، چې دا زما مور ده تاسو د دې لپاره د هدایت دعا وکړئ او دې ته د اسلام بلنه ورکړئ. نبي ﷺ اول دعا ورته وکړه او وروسته یې اسلام ته وهڅول. دا مبارکه په دغه وخت کې مسلمانه سوه[۱].

---

[۱] ابن کثیر – السیرة ۱/۴۴۰، سبل الهدی والرشاد ۲/۳۱۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ابوهريرة رضي الله عنه د مور په اړه

د رسول الله صلی الله علیه وسلم دعا يوه معجزه وه

ابوهريرة رضي الله عنه فرمايي:

زما مور بت پرسته وه. (د اسلامي مسئوليت او مور والي د وصيلې له مخې مي) د اسلام د قبلولو دعوت ورکړ، خو مور مي له دې کار څخه ليري پاته سوه. زه د زړه درد ی له امله و رسول الله صلی الله علیه وسلم ته په ژړا راغلم د ځان او مور په اړه مي معلومات ورکړل بيا مي هيله ځني وکړه تر څو زما مور ته د هدايت دعا وکړي. رسول الله صلی الله علیه وسلم زما غوښتنه ومنله، زما مور ته يې دعا وکړه، زه د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه د خوشالۍ سره مل را ووتم، کله چي کور ته راغلم د کور دروازه بنده ده. ما چي دروازه وټکوله مور مي را ووتل د شهادت کلمه يې وويل، د رسول الله صلی الله علیه وسلم د دعا په برکت په اسلام مشرفه سوه او د تلپاته بدمرغۍ څخه د نبوي معجزې په مټ وژغورل سوه[1].

---

[1] مسلم برقم (۲۴۹۱)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوچکالۍ څخه خلاصون

انس رضي الله عنه فرمايي :

د جمعې ورځ وه رسول الله ﷺ خطبه ويل. يو سړی راغی رسول الله ﷺ ته يې وويل : يا رسول الله ﷺ! مالونه مو هلاک سوه، لاري مو پرې سوې يعني د وچکالۍ له امله مو اوښان کمزوري دي پر لاري نه سي تللای، ته دعا وکړه چي څښتن تعالی جل جلاله دعا وکړي او موږ د دې ناورين څخه خلاص سو. انس رضي الله عنه زياتوي، چي رسول الله ﷺ دستي دعا وکړه. تر دغه مهال هيڅ وريځ نه وه په ناڅاپي ډول وريځ پيدا سوه، باران پيل سو پوره يوه اوونۍ باران واورېدی، که مو کتل د راتلونکي جمعې په ورځ يو بل کس راغی د رسول الله ﷺ څخه يې وغوښتل چي يا رسول الله ﷺ! ته دعا وکړه موږ د ډېر باران څخه هلاک سوو ته دعا وکړه چي څښتن تعالی جل جلاله باران ودروي. رسول الله ﷺ دعا وکړه الله جل جلاله باران ودروی، هغه کس چي تلی په داسي مهال کي ولاړی چي لمر راختلی و[1].

[1] رواه البخاري - انظر فتح الباري ٢ (٩٣٣).

(c) ketabton.com: The Digital Library

له آسمان څخه

د ملائکو راکښته کېدل

مناسبه به نه وي چې د ملائکي پر حقيقت وږغيږو ځکه دا کرښې مو نبوي معجزو ته ځانګړي کړې دي خو دومره بايد ووايم چې ملائکه دالله جل جلاله هغه مخلوق دئ چې انسان بيخي د دې جوګه نه دئ چې ملائکي ووينې او يا دي ورسره خبري وکړي او که څوک په دې لټه کې سي چې ملائکي دي له اسمان څخه راکښته کړي نو د شونتيا لاره يې بيخي ډب ده.

مګر رسول الله ﷺ ته چې له اسمانه د بدر په غزا کې ملائکي راکښته سوې دا د ده مبارک معجزه او نبوي توانايي وه، چې د بشري توانايي سره تو پير لري.

د لا سپناوي په موخه ويلای سو د بدر په غزا کې چې کله رسول الله ﷺ دمسلمانانو سختي حملې او جذبې وليدې وې فرمايل :

نژدې دئ چې کافران به ماته وخوري ځکه د يوې خوا د مسلمانانو جذبه وه د بلې خوا د ملائکو مرسته وه ځکه په يوه روايت کې راغلي دي، چې عکرمة رضي الله عنه فرمايي : د بدر د جګړې په ورځ به د کافرانو سرونه وهل سوي وه سرې به يې معلوم نه و، چې چا وژلي دي بلکې هغه کسان چې ملائکو به وژلي وه د هغه کسانو څخه چې مسلمانانو به

(c) ketabton.com: The Digital Library

وژلي په ښکاره معلومېده[۱].

---

[۱] وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ ٱللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنتُمْ أَذِلَّةٌ فَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢٣﴾ إِذْ تَقُولُ
لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَن يَكْفِيَكُمْ أَن يُمِدَّكُمْ رَبُّكُم بِثَلَٰثَةِ ءَالَٰفٍ مِّنَ ٱلْمَلَٰٓئِكَةِ مُنزَلِينَ ﴿١٢٤﴾
بَلَىٰٓ إِن تَصْبِرُوا۟ وَتَتَّقُوا۟ وَيَأْتُوكُم مِّن فَوْرِهِمْ هَٰذَا يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُم بِخَمْسَةِ ءَالَٰفٍ مِّنَ
ٱلْمَلَٰٓئِكَةِ مُسَوِّمِينَ ﴿١٢٥﴾ وَمَا جَعَلَهُ ٱللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُم بِهِۦ ۗ وَمَا
ٱلنَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِندِ ٱللَّهِ ٱلْعَزِيزِ ٱلْحَكِيمِ ﴿١٢٦﴾ سورة آل عمران الايات ١٢٣ ، ١٢٤ ، ١٢٥ ،
١٢٦ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بدر په غزا کي

باران اوربدل يوه معجزه وه

د بدر په غزا کي چي د کافرانو د پوځي ځواکونو شمېر د اسلامي ځواکونو څو برابره و په ښکاره فکر د کافرانو سره د مسلمانانو جګړه د ځان وژني په معنی وه، خو د مسلمانانو لوی ويار د رسول الله ﷺ شتون و، چي په هره شيبه کي معجزې ترې ښکاره کېدلې، په دې لړ کي يوه معجزه د باران اورېدل و ځکه په کومه ورځ چي جګړه پيلېده الله ﷺ تر دغي ورځي په وړاندي شپه باران واوروی چي په پايله کي يې مشرکانو ته سخت تاوانونه واړول او سختي ستونزي يې ورته پېښي کړي، د مسلمانانو خوشالي او سپېڅلتيا پرې راغله، ځمکه يې هواره او ريګنه ځمکه يې کلکه کړه تر څو د قدم ايښودلو جوګه سوه[1].

---

[1] احمد - الفتح الرباني ۴۳/۲۱ وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً لِّيُطَهِّرَكُم بِهِۦ وَيُذْهِبَ عَنكُمْ رِجْزَ ٱلشَّيْطَٰنِ وَلِيَرْبِطَ عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ ٱلْأَقْدَامَ ﴿١١﴾ سورة الانفال، ۱۱ آيت

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبوي معجزه وه چي

خاورو کافران پر شا وتمبول

کله چي د بدر غزا رامنځته سوه د مسلمانانو شمېر ډېر لږ و او د کافرانو شمېر د مسلمانانو څو برابره و ډېري نازکي او حساسي شېبې وي د کومو کسانو زړونه چي د نفاق په اور سوځلي وه هغوی د ډېري ويري څخه د آسمان په کنارو ځړېدل يوازي محمد ﷺ او د ده سرتېري ملګري د همت غرونه وه، چي په پوره مېړانه يې د کافرانو ماتي ته ملا وتړل او رسول الله ﷺ د څښتن تعالی ﷻ څخه د هغه ژمني د پوره کولو غوښتنه وکړه کومه چي الله ﷻ د دوو شيانو څخه د يوه د پوره کولو لپاره کړې وه، بيا يې يو موټ ريګ را واخيست د کافرانو لوري ته يې وغورځوی الله ﷻ د دغه موټ ريګ څخه د ټولو کافرانو سترګو، خولو او پزو ته ريګ ورساوه چي دوی يې په ډېر بد حالت اخته کړل او په متې يې کافرانو ته ډېره لويه ضربه ورکړه[1].

---

(1) فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ قَتَلَهُمْ ۚ وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ رَمَىٰ ۚ وَلِيُبْلِيَ ٱلْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ بَلَآءً حَسَنًا ۚ إِنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٧﴾ سورة الانفال الاية ١٧

انظر : الهيثمي - مجمع الزوائد ٦/٨٤ قال و رواه الطبراني و رجاله رجال الصحيح.

وانظر : ابن هشام السيرة ١/٦٢٣.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د احزاب د غزا وړاندوينه

څرنګه چي د احزاب غزا د مسلمانانو لپاره ډېره ستړې وه د کافرانو دېرش زره کسيز ځواک د مسلمانانو د له منځه وړلو لپاره ليږلي رانغښتي وي او اسلامی حکومت يې محاصره کړی و. د دې ستړيا تر پېښېدو وړاندي رسول الله ﷺ پخپله نبوي توانايي سره د معجزې په بڼه و مسلمانانو ته د دې پېښي وړاندوينه کړې وه مسلمانانو چي د احزاب پېښه وليده دستي د رسول الله ﷺ هغه وړاندوينه ور په زړه سوه او پخپلو کي يې سره وويل چي دا هغه پېښه ده کومه چي الله ﷻ او رسول الله ﷺ سره ژمنه کړې وه(۱).

د احزاب په غزا کي د سېلۍ راتګ يوه معجزه وه

کله چي پر مسلمانانو باندي د کافرانو شا وخوا څليرويشت ورځنۍ محاصره بشپړه سوه رسول الله ﷺ د الله ﷻ څخه وغوښتل چي پر دوی باندي ماته راولي الله ﷻ د ده مبارک دعا قبوله کړه او په

---

(۱) وَلَمَّا رَءَا ٱلْمُؤْمِنُونَ ٱلْأَحْزَابَ قَالُوا۟ هَـٰذَا مَا وَعَدَنَا ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ وَصَدَقَ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ ۚ وَمَا زَادَهُمْ إِلَّآ إِيمَـٰنًا وَتَسْلِيمًا ﴿٢٢﴾ سورة الاحزاب ۲۲ آيت. وفي البحر عن ابن عباس قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم لأصحابه: إن الأحزاب سائرون إليكم تسعاً أو عشراً أي في آخر تسع ليال أو عشر أي من وقت الأخبار أو من غرة الشهر فلما رأوهم قد اقبلوا للميعاد قالوا ذلك فزادهم بذلك ما وعد بهذا الخبر. وتعقبه ابن حجر بأنه لم يوجد في كتب الحديث. الوسي — التفسير ج: ۱۶ ص: ۷۱.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیلۍ باندي يې د کافرانو ځواکونو ته ماته ورکړه، چي د لا سپیناوي لپاره یې د حذيفة بن يمان روايت رانقلوو چي فرمايي[1]:

د خندق په غزا کي د مکې کافران زموږ طرفته وه او د دوی سره د کافرانو نوري ډېري ډلي وې، چي پر موږ باندي راختلي وې او د حملې لپاره تیار وه او دلته په مدينه منوره کي د بني قريظو يهوديان وه، چي هر وخت د دوی څخه دا وېره وه چي دوی مدينه منوره خالي وويني او زموږ اهل او عيال بيخي له منځه يوسي موږ د مدينې دباندي د جنګ په سلسله کي پراته وو او منافقانو به د کور د ديوازي والي او خالي والي په بهانه د نبي ﷺ څخه اجازه غوښته او بيرته به کورو ته راتلل نبي ﷺ به هر اجازه غوښتونکي ته اجازه ورکول په دغه بهير کې يوه شپه دومره سخته سیلۍ (باد، دوړي) راغله چي نه د دې څخه مخکي راغلې وه او نه وروسته، تیاره دومره زیاته وه چي د يو سړي لیدل خو څه کوې خپل لاس نه لیدل کېدی، باد دومره سخت و چې بوږهاری یې د برق په څېر و منافقان خپلو کورو ته بېرته تلل. زموږ دړې سوه کسيزه ډله په دغه ځای کي وه نبي ﷺ د هر يوه پوښتنه کوله او د هري خوا څېړنه يې کول په دغه لړ کي نبي عليه السلام زما خواته تېرېدی زما سره نه د دښمن څخه د حفاظت وسله وه او نه د يخ د مخنيوي لپاره څه جامه وه، يو کوچنی پټو را سره و، چي ما پر ځان اچولی و، پر پوندو باندي پر مځکه پوري مښتي ناست وم، نبي عليه السلام پوښتنه وکړه چې څوک يې؟ ما ورته وويل: حذيفة يم، زه د يخ له امله ولاړېدای نه سم او د شرم له امله په مځکه پوري پيوست سوم، نبي عليه السلام

---

[1] ابن سعد – الطبقات ۲ / ۷۳، الطبري – التفسير ۱۲۸/۲۱، ابن حجر – فتح الباري ۳۹۳/۷.

(c) ketabton.com: The Digital Library

راته وویل : ولاړ سه ودرېږه د دښمنانو ټولګیو ته ولاړ سه او د هغوی حال راوړه چې څه کېږي؟ زه په دغه وخت کې د ډېرې او یخنۍ له امله تر ټولو په بد حالت کې وم خو د رسول الله ﷺ د امر منلو لپاره ولاړ سوم دستي روان سوم کله چې زه روان سوم نو نبي ﷺ داسې دعا وکړه:

اللهم احفظه من بين يديه و من خلفه و عن يمينه وعن شماله ومن فوقه ومن تحته.

ژباړه : اې الله ﷻ ! د ده ساتنه د مخ د لوري او د شا د لوري څخه وکړې د راسته او چپه لوري څخه یې (ساتنه وکړې) د لوړې او لاندې خوا څخه یې (ساتنه وکړې). حذیفة ﷺ وایي نبي ﷺ چې دا دعا وکړه زما څخه ډېره او یخني ښخي ولاړل او پر هر قدم ماته معلومېده چې ګویا زه په ګرمۍ کې را روان یم او زما د روانېدو په وخت کې نبي ﷺ دا هم راته وویل: چې په پټه خوله ولاړ سه هیڅ حرکت مه کوه محض وګوره چې څه کېږي؟ زه چې هلته ورسېدم نو ومې لیدل چې اور بلېږي خلک ځانونه ورته تودوي یو سړی مې ولیدی چې پر اور لاس تودوي بیایې پر تشي موږي هري خواته ناري دي چې بېرته ولاړ سئ (یعني درځئ کوروته) هر سړي د خپل قوم و خلګو ته د بیرته تلو ناري وهلې د دوئ پر خیمو باندې د څلورو طرفونو څخه بادونو ډبري اورولې خیمې یې شکېدلې. آسونه او نور حیوانات یې هلاک کېدله. ابو سفیان چې د ټولو قومونو لکه سردار داسې جوړ سوی و پر اور یې ځان تودوی په زړه کې مې راغله چې له منځه یې یوسم دستې مې له ترکش څخه غشی راوکښی خو د نبي ﷺ ارشاد را په زړه سو، چې حرکت و نه کړې وګوره راسه ! بېرته مې غشی وترکش ته واچاوه دوی ته یو څه شک پیدا سو او وې ویل: په تاسو کې یو څوک جاسوس سته

(c) ketabton.com: The Digital Library

هريو دي خپل ملګرى ترلاس ونيسي ما هم ژر يو سړى تر لاس ونيوى او پوښتنه مي ځني وكړه چي ته څوك يې؟ هغه راته وويل: سبحان الله ته ما نه پېژنې؟ زه فلانكى يم زه د هغه ځاى څخه بېرته را روان سوم كله چي نيمي لاري ته راورسېدم تقريباً شل سواره د شا له خوا راپسې راغله چي لنګوټې يې تړلي وې او راته وې ويل: چې ته خپل آقا ته ووايه چي الله ﷻ د دښمنانو چاره وكړه ته بېغمه اوسه زه چي كله بېرته راورسېدم نبي ﷺ يو كوچنى پټو پر سر كړى و لمونځ يې كاوه د نبي ﷺ مبارك عادت دا و، چې كله به د وېري څه خبره پېښه سوه ده مبارك به د لمانځه و لوري ته توجه كول كله چي رسول الله ﷺ د لمانځه څخه فارغه سو، ما خپل د حال ټوله كيسه ورته واورول كوم چي مي ليدلې وه، نبي ﷺ چي د جاسوسۍ كيسه واورېدل نو غاښونه مبارك يې (د خندا څخه) وځلېدل، نبي ﷺ زه د خپلو پښو مباركو سره پرې ايستلم او د خپل پټو يوه برخه يې پر ما واچول ما خپله سينه د رسول الله ﷺ د تلو مباركو سره ومښلول[1].

---

[1] مسلم – الصحيح ١٤١٤/٣، (حديث ١٧٨٨) ابن هشام – السيرة ٢٣٠/٢، الحاكم – المستدرك ٣١/٣، الهيثمي – كشف لاستار ٣٣٥/٢، مجمع الزوائد ١٣٦/٦.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حنين په غزا کي د معجزې په مټ

ماته په بريالیتوب واوښته

کله چي مکه مکرمه فتحه سوه د حنين غزا رامنځته سوه په دې غزا کي په لومړيو شېبو کي مسلمانانو ماته وخوړه خو د رسول الله عليه السلام معجزه وه، چي د الله ﷺ له لوري مرسته راغله او ځرګند بريالیتوب تر ګوتو سو چي شالید يې په لاندي ټکو کي خلاصه کېدای سي:

د حنين په غزا د مخالف لوري مشرتابه مخکي خپلو پوځيانو ته ويلي وه، چي هر کله مسلمانان راننژدې سول يو دم به د غشو باران پرې کوئ بيا به يو دم په ټوليزه توګه حمله پرې کوئ د مخالف لوري پوځيان پټ په درو کي ناست وو اسلامي ځواکونو ته د دوی موقعيت نه معلومېده کله چي اسلامي پوځ په دره ورکښېوتی ناڅاپه هغو د غشو باران پر جوړ کړ. بيا يې په ټوليزه توګه حمله پر وکړه پر مسلمانانو باندي يې دومره فشار راوستی چي وشاتګ ته يې اړ کړل په پايله کي اسلامي پوځ يوې او بلي خوا ته وشيندل سو. ځينو په تېښته پيل وکړ او رسول الله ﷺ يې يوازي پرېښودی د رسول الله ﷺ سره يوازي دوولس تنه اصحابان پاته سول[1].

---

(1) لَقَدْ نَصَرَكُمُ ٱللَّهُ فِى مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ ۙ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ ۙ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنكُمْ شَيْـًٔا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ ٱلْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُم مُّدْبِرِينَ ﴿٢٥﴾ سورة توبه الاية ۲۵ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دغه وخت کي نبي ﷺ خپله نبوي مېړانه ښکاره کړه پر مخ ولاړی او سخت جنګ یې پیل کړ، بیا یې خپل اکا عباس ﷺ ته چي ډېر لوی ږغ یې و امر وکړ، چي مسلمانانو ته اواز وکړي تر څو سره یو ځای سي د عباس ﷺ د اواز سره ټول مسلمانان بیرته رایو ځای سول پر کافرانو باندي یې حملې پیل کړې[1].

رسول الله ﷺ په دغه وخت کي یو موټ خاوري واخیستې د دښمن لوري ته یې وشیندلې د دغه خاورو څخه الله ﷻ د هر کافر سترګو ته یوه برخه ورسوله چي په ډېر بد حالت یې اخته کړل او په ډېر لنډ وخت کي یې ماته وخوړه مسلمانانو یو بی ساری بریالیتوب تر ګوتو کړ، آن تر دې چي په لسهاوو زره اوښان، سلاوي، خوراکي توکي او اسیران یې ونیول، دښمن په تېښتو سترګو د معجزوي توان په وړاندي مقاومت له لاسه ورکړ او په ډېره چابکۍ د طائف پر لوري وخوځېدی[2].

---

[1] ابن کثیر – البدایة والنهایة ج : ۴ ص : ۳۳۰ ، الواقدي – مغازي ج : ۳ ص : ۸۹۳ ، ابن هشام – السیرة ج : ۲ ص: ۴۴۲، احمد – المسند ج: ص : ۳۷۶، البخاري – الصحیح ج: ۵ ص: ۳۵ حدیث: ۴۳۱۷. مسلم – الصحیح، ج : ۳ ص : ۱۴۰۰، حدیث : ۱۷۷۶، الهیثمي – مجمع الزوائد، ج : ٦ ص : ۱۸۲.

[2] مسلم – الصحیح، ج : ۳ ص : ۱۳۹۸. ثُمَّ أَنزَلَ ٱللَّهُ سَكِينَتَهُۥ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ وَعَلَى ٱلۡمُؤۡمِنِينَ وَأَنزَلَ جُنُودٗا لَّمۡ تَرَوۡهَا وَعَذَّبَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْۚ وَذَٰلِكَ جَزَآءُ ٱلۡكَٰفِرِينَ ﴿٢٦﴾ ثُمَّ يَتُوبُ ٱللَّهُ مِنۢ بَعۡدِ ذَٰلِكَ عَلَىٰ مَن يَشَآءُۗ وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٞ ﴿٢٧﴾ سورة توبة، ۲٦ – ۲۷ آیتونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله ﷺ د وژني

په شوم هدف پوهاى

څرنګه چي اسلامي حکومت د بنو نضير قوم سره د اوربند تړون کړی و په دې تړون کي د يو بل سره د مرستي يادونه هم سوې وه له همدې امله رسول الله ﷺ د يو څو ملګرو سره بن نضير قوم ته ورغلی تر څو دوی د عمير رضي الله عنه په ديت کي همکاري ورسره وکړي، چي په خطا سره يې د بنو کلاب دوه کسان وژلي وه، کله چي يې دوی ته بيان وکړ دوی ورته وويل: صحيح ده تاسو دلې کښينئ موږ هم داسي کوو کله چي دوی ولاړل رسول الله ﷺ يوه دېوال ته څنګ وهلی و. دوی پټپلو کي مشوره سره وکړه چي راسئ محمد ﷺ ووژنو د مرګ پلان يې داسي جوړ کړ، چي د ژرندي يو پل به يو څوک اخلي او د محمد ﷺ پر سر باندي به يې ايله کوي تر څو هغه په ووژل سي. د دغه کار لپاره يو بدبخته عمر بن جحاش تيار سو که څه هم سلام بن مشکم د دې کار مخالفت وکړ، خو چا يې پر خبره غوږ نه و نيوه د بل لوري څخه الله ﷻ خپل نازولي ته د جبرائيل عليه السلام په واسطه خبر ورکړ، چي يهوديان داسي پلان لري. رسول الله ﷺ په تيزۍ سره د مديني پر لوري روان سو. وروسته بيا اصحابان مبارکان ورسره يو ځای سول اصحابانو ورته وويل، چي يا رسول الله ﷺ! تاسو را وپاڅېدلاست موږ هيڅ پوه نه سوو؟ رسول الله ﷺ د يهوديانو د شوم پلان په اړه معلومات ورکړل. همدا د نبي ﷺ معجزه وه، چي بشري توان پر داسي پېښو د پوهاوي توان نه لري[١].

---

[١] ابن اسحاق – السيرة ٣/١٩١

(c) ketabton.com: The Digital Library

د معراج پېښه نبوي معجزه وه

نړیوال ساینس پوهان په دې اند دي چي لوړ هیڅ آسمان نسته بلکي پورته یوه نه پایېدونکې فضا ده. د دوی دغه درواغجنه وینا یوازي د دې خبري پر بنسټ ده چي د دوی کوچني فکرونه د دې جوګه نه دي چي د یوه لوی واکمن پر بې ساري واکمني دي په پوره ډول پوهای راولي یا په بل عبارت چي په ساده ښه یې تعبیر کړو دوی تر اوسه پدې نه دي توانېدلي چي داسمان د لوړوالي معیار ځانته معلوم کړي هر څومره هلي ځلي چي یې کړي دي یوازي د ناتوانی پر لاره تللي دي نو ځکه دوی وایي چي آسمان نسته. حقیقت دا دئ چي الله ﷻ اووه آسمانونه، عرش – کرسي او اووه مځکي پیداکړي دي خو انساني فکر د دې توانایي نه لري چي د دې ټولو شیانو پېژندنه دي وکړي. په هر صورت څوک چي په دې وتوانېږي چي د اوو آسمانونو سفر وکړي ښکاره خبره ده، چي معجزه ورته ویل کېدای سي ځکه دا کار تر بشري توان وتلی کار دئ. دغه معجزه د رسول اکرم ﷺ څخه څرګنده سوې ده، چي تفصیل یې په لاندي ډول دئ:

کله چي رسو ل الله ﷺ ته یو په بل پسې ستونزي راغلې اخر د طائف د خلکو څخه هم ناهیلی سو، دا په حقیقت کي د غمونو یو سېلاب و، خو بیا هم د بشریت ویاړمن انسان د دې ټولو ستونزو سره مقاومت کاوه په هر صورت !الله ﷻ د حضرت محمد ﷺ د ډاډ په موخه ده مبارک ته د معراج ویاړ ور په برخه کړ، که څه هم د معراج د پیښي په نېټه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې د تاریخ پوهانو تر منځ اختلاف سته هغه په دې ډول چې امام طبري رحمة الله علیه فرمايي: د معراج قصه د نبوت په لومړی کال پېښه سوېده.

امام نووي او امام قرطبي (رحمة الله علیهما) فرمايي: د معراج قصه د نبوت په پنځم کال کې پېښه سوېده. ځينو علماوو يې نوري نېټې هم ښودلي دي[1].

خو که چیر ی د ټولو علماوو دلایل وڅېړل سي دا جوتوي چې د معراج پېښه د پيغمبری په لسم کال رامنځته سوېده او دا خبره يقيني ده، چې د معراج په پېښه کي هيڅ شک نسته او د ټولو علماوو پرې اتفاق دئ په تېرو څوارلسو پېړيو کي هيچا داسي نظر نه دئ ورکړی، چي د معراج له پېښي څخه د انکار محض اشاره پکښې وي[2].

ابن قيم ليکي: رسول الله ﷺ د روح او جسد دواړو سره په ويښه د يو براق په مټ د جبرائيل علیه السلام په ملتيا د بيت الحرام څخه و بيت المقدس ته ورسېدی، رسول الله ﷺ په بيت المقدس کي کښته سو دوه رکعته لمونځ يې وکړ، خپل براق يې د مسجد د دراوزې سره وتړی. بيا رسول الله ﷺ لومړي اسمان ته ولاړی د اسمان د دروازې د خلاصولو لپاره جبرائيل علیه السلام ملايکو ته وويل: چي محمد ﷺ راسره دئ دروازه ورته خلاصه سوه. رسول الله ﷺ آدم علیه السلام وليدی سلام يې ورته ووايه، آدم علیه السلام جواب ورکړ، ښه راغلاست يې ورته ووايه او د رسول الله ﷺ د نبوت اقرار يې وکړ. الله جل جلاله و رسول الله ﷺ ته د آدم علیه السلام راسته لوري ته نېکمرغه انسانان وښودل او چپه لوري ته يې

---

[1] زاد الميعاد ٢-٤٩.

[2] البيهقي - دلائل النبوة ٣٥٤/٢، الذهبي - تاريخ الاسلام ١٤١/١، ابن كثير - البداية والنهاية ١٠٧/٣ ، وانظر : البخاري - الصحيح (فتح الباري) ٣ / ٤٩٢، ١٩٦/٧، مسلم - الصحيح ١٤٨/١.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدبخته انسانان وښودل. بیا رسول الله ﷺ دوهم اسمان ته ولاړی دروازه ورته خلاصه سوه، په دوهم اسمان کي یې یحیی علیه السلام او عیسی علیه السلام ولیدل سلام یې ورته وو ایه هغوی جواب ورکړ، مبارکي یې ورته وویل او د ده مبارک د نبوت اقرار یې وکړ. بیا رسول الله ﷺ دریم اسمان ته ولاړی هلته یې یوسف علیه السلام ولیدی، سلام یې ورته وو ایه هغه جواب ورکړ، مبارکي یې ورکړه او د ده مبارک د نبوت اقرار یې وکړ. بیا رسول الله ﷺ څلورم اسمان ته وختی هلته یې ادریس علیه السلام ولیدی سلام یې ورته وو ایه، هغه جواب ورکړ، ښه راغلاست یې ورته وو ایه او د نبوت اقرار یې وکړ. بیا رسول الله ﷺ پنځم اسمان ته وختی هلته یې هارون علیه السلام ولیدی سلام یې ورته وو ایه هغه جواب ورکړ، ښه راغلاست یې ورته وو ایه او د ده مبارک د نبوت اقرار یې وکړ. بیا رسول الله ﷺ شپږم اسمان ته وختی هلته یې موسی علیه السلام ولیدی سلام یې ورته وو ایه موسی علیه السلام جواب ورکړ، ښه راغلاست یې ورته وو ایه او د ده مبارک د نبوت اقرار یې وکړ. کله چي رسول الله ﷺ د موسي علیه السلام څخه روانېدی موسي علیه السلام وژړل، رسول الله ﷺ پوښتنه ځني وکړه، چي ولي دي وژړل؟ موسي علیه السلام ورته وویل: پر دې مي وژړل، چي یو ځوان چي تر ما وروسته پیغمبر سوی دئ او امتیان به یې زما تر امتیانو ډېر و جنت ته ولاړ سي. بیا رسول الله ﷺ اووم اسمان ته وختی په اووم اسمان کي یې ابراهیم ﷺ ولیدی سلام یې ورته وو ایه، ابراهیم علیه السلام جواب ورکړ، مبارکي یې ورته وویله او د ده مبارک په نبوت یې اقرار وکړ. تر دې وروسته رسول الله ﷺ سدرة المنتهی ته بوتلل سو، بیا رسول الله ﷺ ته بیت المعمور ښکاره سو وروسته د الله جل جلاله دربار ته ورسول سو، الله جل جلاله ته دومره نژدې سو لکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوې لیندۍ، چي سره نژدې وي او یا تر دغه هم لږ فاصله وه، بیا الله ﷻ چي څه وحي رسول الله ﷺ ته کولي هغه وحي یې ورته وکړې، پنځوس لمونځونه یې پر فرض کړل، وروسته رسول الله ﷺ بېرته راوګرځیدی کله چي تر موسی ﵇ تېریدی موسی ﵇ پوښتنه ځني وکړه، چي الله ﷻ څه امر درته وکړ؟ رسول الله ﷺ ورته وفرمایل چي الله ﷻ پنځوس لمونځونه راباندي فرض کړل، موسی ﵇ ورته وویل:

چي بېرته ولاړ سه د الله ﷻ څخه د دغه لمونځونو د لږوالي غوښتنه وکړه، ستا امت د دومره لمونځونو توان نه لري. رسول الله ﷺ و جبرائیل ﵇ ته وکتل، جبرائیل ﵇ اشاره ورته وکړه یعنی دا چي که ته غواړې کېدلای سي. رسول الله ﷺ بېرته د خپل بادار و دربار ته ورسول سو او خواست یې ورته وکړ. د بخاري په یوه روایت چي الله ﷻ لس لمونځونه ورکم کړل. رسول الله ﷺ چي بیرته راوګرځیدی موسی ﵇ یې خبر کړ. موسی ﵇ بیا مشوره ورکړه، چي د الله ﷻ څخه د لږوالي غوښتنه وکړه، ستا امت د دومره لمونځونو توان نه لری. بیا رسول الله ﷺ ولاړی. لنډه دا چي آخر پنځه لمونځونه پاته سول بیا هم موسی ﵇ ورته وویل، چي د الله ﷻ څخه د لږوالي غوښتنه وکړه خو رسول الله ﷺ ورته وویل، چي د الله ﷻ څخه شرمېږم. زه د دغه لمونځونو په کولو کي الله ﷻ ته تسلیم یم او سر ورته کښېته کوم. رسول الله ﷺ چي څه لیري سو یو آواز پدې ډول وسو: ماخپله فریضه نافذه کړه او پر خپلو بندګانو مي د لمونځو کموالی وکړ[1].

---

[1] زاد المیعاد ۲–۴۸–۴۷، بخاري جلد – ۱، صفحه (۴۵۵، ۴۵۶، ۴۷۰، ۴۷۱، ۴۸۱، ۵۴۸، ۵۴۹، ۵۵۰) و مسلم جلد – ۱، صفحه ۹۱ – ۹۶.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدا ډول رسول الله ﷺ په دغه شپه نوري حيرانونکي پېښې وليدې د بېلګې په ډول رسول الله ﷺ هغه کسان وليدل چې په دنيا کې د يتيمانو مالونه په ظلم سره خوري شونډان يې د اوښانو په څېر وو د اور سکروټې يې په خوله چيخلي او تر دبره (د مرداري وتلو) تر ځای وتلې. رسول الله ﷺ سود خوړونکي وليدل چې نسونه يې دومره لوی وو لکه خوني. رسول الله ﷺ هغه ښځې وليدې چې مړونه لري او زنا کوي په سينو يې لوي لوي کاږه اغزي چيخل سوي وو او د اسمان او مځکې تر منځ ځړېدلې[1].

---

[1] البيهقي – دلائل النبوة ٣٥٤/٢، الذهبي – تاريخ الاسلام ١٤١/١، ابن كثير – البداية والنهاية ١٠٧/٣، وانظر : البخاري – الصحيح (فتح الباري) ٤٩٢/٣، ١٩٦/٧، مسلم – الصحيح ١٤٨/١.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله ﷺ

د ځیګر مبارک عملیات (اپریشن)

رسول الله ﷺ ته د الله ﷻ له خوا په معنوي صفتونو نازول سوی دئ، چي یوه بېلګه یې د کوچنیوالي له هغه عملیات څخه عبارت ده، چي ده مبارک د ماشومانو سره لوبي کولې یو څوک راغلی او دی مبارک یې ترلاس ونیوی سینه یې وڅیري کړه یو جامد شی یې ځني جلا کړ، بیا یې د ده زړه د سرو زرو په پیاله کي د زمزم په اوبو پرېولی بېرته یې سینه وروګنډله. د دې پېښي په لیدلو سره نور کوچنیان په چابکۍ سره و حلیمې ته ورغلل او ورته وې ویل: چي محمد ﷺ یو چا وواژه. حلیمه چي راغله که یې وکتل د ده مبارک په رنګ کي تغیر له ورایه معلومېده مړ نه و، بلکي دا د ده یوه معجزه وه[1].

---

[1] ابن هشام –السیرة ۱/ ۱٦۴.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حدیبیې په تړون کي

د رسول الله ﷺ معجزه

د حدیبیې د سولي پر مهال اصحاب کرام د اوبو د کموالي سره مخ سول دوی رسول الله ﷺ ته شکایت وکړ. د رسول الله ﷺ و مخته یو لوښي پروت و، ده مبارک په هغه لوښي اودس تازه کړ، بیا یې لاس مبارک پر هغه لوښي باندي کښېښود، د ده مبارک تر ګوتو د چینې په څېر اوبه راووتې ټولو اصحابو ﷺ اودسونه پر تازه کړل او ټوله اوبه سول[1].

دونو اطاعت

یوه ورځ رسول الله ﷺ د حاجت پوره کولو لپاره ولاړی په دغه ځاي کي د ستر شی نه و، د یوې شېلې پر غاړه باندي دوې درختي جلا جلا ولاړي وي، رسول الله ﷺ ورغلی یوه درخته یې تر ښاخونو ونیوله او ورته وي ویل: اې درختي ! د الله ﷻ په حکم زما اطاعت وکړه. هغه درخته ورسره را روانه سوه داسي یې اطاعت کاوه لکه اوښ چي تر مهار ونیسي. بیا رسول الله ﷺ هغه بله درخته تر ښاخونو ونیوله او په ورته ډول یې ورته وفرمایل. هغه درخته هم راغله رسول

---

[1] رواه البخاري في الجامع الصحیح رقم ۱۳۵۲.

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله ﷺ ته يې ستره جوړه کړه. کله چې رسول الله ﷺ حاجت پوره کړ، درختې بېرته خپلو ځايونو ته ولاړې[۱].

د غرونو سلام

حضرت علي رضي الله عنه فرمايي: زه يوه ورځ د رسول الله ﷺ سره و صحرا ته ووتم د رسول الله ﷺ ومخته چې به کوم غر يا درخته راتله هغه به داسې ورته ويل:

اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ يَارَسُوْلَ اللهِ[۲].

ژباړه: پر تا دې سلام وي اې د الله جل جلاله رسوله!

د لږو خرماوو ډېروالی

د خندق په غزا کې مسلمانان د ډول ډول ستونز سره لاس او ګريوان وو يوه ستونزه داوه، چې مسلمانانو هيڅ اقتصادي پياوړتيا نه درلوده د خندق په غزا کې ډېر مسلمانان وږي وو په هر صورت په يوه روايت کې راځي چې د بشير بن سعد لور ته خپلې مور يو څه خرماوي ورکړي تر څو خپل پلار او ماما ته يې يوسي او هغه يې وخوري. دغه نجلۍ چې خرماوي راواخيستې، د رسول الله ﷺ و مخ مبارک ته تېرېدله. رسول الله ﷺ ترې وپوښتل چې څه دې راخيستي دي؟ دې

---

[۱] مسلم. رقم (۳۰۱۲) عن جابر رضي الله عنه.

[۲] رواه الترمذي عن علي رضي الله عنه. رقم: (۳۶۳۵) والترغيب والترهيب (۲-۲۲۹).

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورته وویل : یا رسول الله ﷺ! دغه خرماوي خپل پلار او ماما ته وړم چي وې خوري. ده مبارک ورته وویل : دلته یې راوړه! کله چي دې خرماوي ورورې رسول الله ﷺ پر یوه پټو باندي واچولې بیا یې یو کس ته وویل: چي په لوړ اواز ږغ وکړه تر څو د خندق ټول کارکوونکي راسي او د دې خرماوو څخه خوراک وکړي. هغه کس همداسي وکړه ږغ یې وکړ، ټول خلک راغلل او د دې خرماوو څخه یې خوراک وکړ. ټول له ما ... سول[1].

دا هم یوه نبوي معجزه وه، چي انساني فکر په ښکاره ډېر لیري ترې پاتېږي کوم څوک چي په زړه کي د نفاق اور لري هغه ته بیخي درواغ ښکارېږي.

---

[1] قَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ : ... قَالَتْ دَعَتْنِي أُمِّي عَمْرَةُ بِنْتُ رَوَاحَةَ ، فَأَعْطَتْنِي حَفْنَةً مِنْ تَمْرٍ فِي ثَوْبِي ، ثُمَّ قَالَتْ أَيْ بُنَيَّةُ . اذْهَبِي إِلَى أَبِيكِ وَخَالِكِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَوَاحَةَ بِغَدَائِهِمَا ، ... ثُمَّ قَالَ لِإِنْسَانٍ عِنْدَهُ اُصْرُخْ فِي أَهْلِ الْخَنْدَقِ : أَنْ هَلُمَّ إِلَى الْغَدَاءِ . فَاجْتَمَعَ أَهْلُ الْخَنْدَقِ عَلَيْهِ فَجَعَلُوا يَأْكُلُونَ مِنْهُ .. . ابن هشام — السيرة ۲۱۶/۲.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د څو تنو په غذا

په سوونو خلک ماړه سول

د خندق په غزا کي بله معجزه دا وه، چي رسول الله ﷺ په لږ خوراکي توکو سره ډېر اصحابان مبارکان ماړه کړل. هغه په دې ډول چي حضرت جابر رضي الله عنه چي کله د رسول الله ﷺ لوږه ولیده، نو په کور کي یې یو سېرلی درلودی هغه یې حلال کړ او یوه کاسه اوربشې یې درلودې چي شا وخوا دوه نیم کیلو ګرامه کېدې دا یې اوړه کړې کله چي غوښې او ډوډۍ پاخه سوه نو جابر رضي الله عنه په پټه رسول الله ﷺ ته وویل: یا رسول الله ﷺ! ته او ستا خاص ملګري زما میلمانه یاست. رسول الله ﷺ په دې خبره خوشاله سو. د خندق ټولو کارکوونکو ته یې خبر ورکړ، چي د جابر رضي الله عنه میلمانه یاست که څه هم جابر رضي الله عنه د رسول الله ﷺ په دې خبري سره چي د خندق ټول اصحابان یې راوغوښتل یو څه په تشویش کي سو، خو د رسول الله ﷺ امر و څه یې نه سوای ویلای. اصحابان مبارکان چي د جابر رضي الله عنه کور ته راغلل رسول الله ﷺ پخپل مبارک لاس و ټولو ته ډوډۍ ورکړه، ټوله ماړه سول مګر دومره غوښې او ډوډۍ پاته سوه لکه لومړۍ چي وه یعني داسي سوه لکه بیخي چي چا خوراک نه وي ترې کړی بلکي دا د رسول الله ﷺ معجزه وه چي ټول ماړه سول، خو د جابر رضي الله عنه هیڅ تاوان نه وسو[1].

---

(۱) البخاري – الصحیح ۴٦/۵، مسلم – الصحیح ۱٦۱۰/۵.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د معجزې په مټ

د امپراتوريو د نسکوريدا خبر

د خندق په غزا کي بله معجزه دا وه، چي اصحابانو مبارکانو خندق کښنی ناڅاپه يوه داسي ډبره پيدا سوه، چي اصحابانو نه سوای ماتولای نو رسول الله ﷺ ته يې د دغه ډبري په اړه شکايت وکړ. رسول الله ﷺ په خپله ور کښته سو هغه ډبره يې دري ځله ووهله لومړی ځل چي يې ووهله الله اکبر يې ووايه او بيا يې وويل: ما ته د شام کيلياني راکړل سوې. بيا يې دوهم واری پر وکړ، بيا يې الله اکبر ووايه بيا يې وويل: ما ته فارس راکړه سو. بيا يې دريم واری پر وکړ، بيا يې وويل: ما ته يمن راکړه سو[1].

د رسول الله ﷺ د دغه وړاندويني سره سم همداسي وسوه په ډېر لنډ وخت مسلمانانو دغه سيمي فتحه کړې.

له ډبرو څخه رسول الله ﷺ ته د سلام آواز

ډبري د جماداتو يوه برخه ده، طبعاً د نطق توانايي نه لري مګر د رسول الله ﷺ معجزه وه، چي ډبرو ورته د سلام ږغ ونه کول ځکه په يوه روايت کي راځي چي رسول الله ﷺ وفرمايل: زه د مکې هغه ډبري

---

[1] احمد – المسند ۳۰۳/۴، الهيثمي – مجمع الزوائد ۱۳۱/۶، ابن حجر – فتح الباري ۳۹۷/۷، الطبراني – المعجم الکبير ۳۷۶/۱۱.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس هم پېژنم، چي تر نبوت وړاندي يې ما ته سلامونه ويل. په يوه بل روايت کي راغلي دي چي رسول الله ﷺ وفرمايل: زه اوس هم هغه ډبري پېژنم چي د بعثت پر مهال يې ما ته سلامونه ويل[۱].

د خرما د وچي وني ژړا

په پيل کي په نبوي مسجد کوم دريځ (ممبر) نه و، رسول الله ﷺ چي به کله خطبه ويله نو وهغه ستون ته به يې شا ولګوله کومه، چي د خرما له وچي تني څخه وه. د وخت په تېرېدو سره اصحابانو وپتېيل چي ممبر جوړ کړي، داسي يې هم وکړه کله چي ممبر جوړ سو رسول الله ﷺ پر نوي ممبر باندي مسلمانانو ته خطبه واورول. هغه ستون د کوچنيانو يا اوښانو د ځګېروي په څېر ږغ کاوه او د رسول الله ﷺ په بېلتون باندي يې ژړا کوله. بيا رسول الله ﷺ راغلی پر هغه ونه باندي يې د ډاډ په موخه خپل لاس مبارک تېر کړ او د هغې تني ږغ ودرېدی[۱].

---

(۱) **۲۰** – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَعِيدٍ أَخبَرَنَا يَحيَى بْنُ أَبِي بُكَيْرٍ الْعَبْدِىُّ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ طَهْمَانَ عَنْ سِمَاكٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ –صلى الله عليه وسلم– : «إِنِّى لأَعْرِفُ حَجَراً بِمَكَّةَ كَانَ يُسَلِّمُ عَلَىَّ قَبْلَ أَنْ أُبْعَثَ، إِنِّى لأَعْرِفُهُ الآنَ». **دارمي ۱/۲۳، مسند احمد ۵/۸۹.**

(۱) **۳۳۱۸** – حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ ... كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخطُبُ إِلَى جِذْعٍ فَلَمَّا اتَّخَذَ الْمِنبَرَ تَحَوَّلَ إِلَيْهِ فَحَنَّ الْجِذْعُ فَأَتَاهُ فَمَسَحَ يَدَهُ عَلَيْهِ . بخاري – الصحيح ۱۱ \ ۴۱۹ باب علامات النبوة .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نبوي دريځ ښوريدل

عبدالله بن عمر (رضی الله عنهما) رضي الله عنهما فرمايي: يوه ورځ رسول الله ﷺ په اغېزلرونکي ډول پر نبوي دريځ باندي د الله جل جلاله لويي بيانوله خلک د دې وينا څخه زيات اغېزمن وو آن تر دې چي رسول الله ﷺ خپله هم د الله جل جلاله د لويي تر اغېز لاندي راغلی و ماچي وکتل رسول الله ﷺ چپه او راسته لوري ته ښوريدی لاندي چي مي وکتل نبوي دريځ دومره په زوره - زوره ښوريدی، چي زه پر دې وويريدم چي رسول الله ﷺ به د دريځ څخه لاندي را ولوېږي[1].

ورسول الله ﷺ ته د اوښ سجده

انس بن مالک رضي الله عنه فرمايي:

د انصارو يوې کورنۍ اوښ درلودی د دې لپاره چي ورځنۍ ستونزي په حل کړي. په ناڅاپي ډول اوښ د دوی څخه سرغړونه پيل کړه، بار وړلو ته يې اوږه نه ورکوله آن تر دې چي د دوی سره يې جنګ کاوه. څښتنان يې رسول الله ﷺ ته راغلل د اوښ په اړه يې شکايت وکړ. رسول الله ﷺ د ملګرو سره يو ځای د اوښ پر خوا ورغلی، اوښ

---

[1] ۵۳۵۱ - حَدَّثَنَا بَهْزٌ .. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ قَرَأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذِهِ الْآيَةَ وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ {وَالسَّمَوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ} قَالَ يَقُولُ اللَّهُ أَنَا .. رَجَفَ بِهِ الْمِنْبَرُ حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ سَيَخِرُّ بِهِ. مسند احمد ۳۳۸/۱۱.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د يوه دېواله شا ته و رسول الله ﷺ د اوښ پر لوري ور روان سو اصحابانو ورته وويل: يا رسول الله ﷺ! دغه اوښ د سپي په څېر حملې کوي هسي نه چي کوم تاوان در ورسوي؟ رسول الله ﷺ په جواب کي ورته وويل: کومه پروا نه لري. کله چي رسول الله ﷺ ورنژدې سو اوښ ورته راغلی سجده يې ورته وکړه. رسول الله ﷺ پر تندي لاس ور تېر کړ، اوښ عاجزي اختيار کړه، تر داسي بريده چي کار کولو ته يې اوږه کښېښوده بيا يې سرغړونه نه ده کړې. اصحابو چي د اوښ دغه کړنه وليده رسول الله ﷺ ته يې وويل: يا رسول الله ﷺ! اوښ تا ته سجده وکړه. موږ خو يې بايد ښېخي درته وکړو؟ رسول الله ﷺ په جواب کي ورته وويل: د الله ﷻ پرته بل چا ته سجده نه ده روا، که چيري د الله ﷻ پرته بل چا ته سجده روا وای نو ما به ښځو ته امر کړی وای څو خپلو مړونو ته د مړونو د حق د درېوالي له امله سجده وکړي[1].

کله انسان د دې جوګه دئ چي په ورته ډول کار وکړي او يو بې نطقه حيوان دي ورته سر ټيټ کړي. همدا ډول يوه بله پېښه هم رامنځته سوې ده ځکه عبدالله بن جعفر رضي الله عنه فرمايي: يوه ورځ زه د رسول الله ﷺ سره ملګری وم د انصار يو باغ ته ورغلو. که مو کتل يو اوښ رسول الله ﷺ ته راغلی ځېګروی يې و، تر سترګو يې اوښکي تويېدې. رسول الله ﷺ پر سر لاس ورتېر کړ، بيا يې وپوښتل چي د دې اوښ څښتن څوک دئ؟ يو ځوان انصاري راغلی وې ويل: چي دا اوښ زما دئ. رسول الله ﷺ ورته وفرمايل: ته د الله ﷻ څخه نه وېرېږې،

---

[1] رواه الامام احمد في مسنده (۳/۱۵۸، ۱۵۹) قال ابن كثير: و هذا اسناد جيد و قد روي النسائي بعضه. انظر: البداية والنهاية (۶/۱۴۲).

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله ﷺ ته د دې اوښ مالک کړی يې حال داچي دغه اوښ ما ته ستا څخه شکايت وکړ، چي غذايي پالنه يې په صحيح ډول نه کوې[۱].

[۱] رواه ابو داود برقم (۲۵۴۹) و رواه الامام احمد في المسند (۱/۲۰۴، ۲۹۵) والحاکم في المستدرک (۹۹/۲، ۱۰۰) وقال : هذا حديث صحيح الاسناد و لم يخرجاه و وافقه الذهبي. والحديث اصله في مسلم بالاسناد نفسه دون قصة الجمل برقم (۳۴۲).

(c) ketabton.com: The Digital Library

الهي ساتنه

ځرنګه چي د رسول الله ﷺ سره ټولو کافرانو د وس تر بريده دښمني کوله او څومره چي يې توان رسېدی، د رسول الله ﷺ د له منځه وړلو لپاره يې هڅي کولې په پيل کي رسول الله ﷺ ځيني خلک په دې ګومارلي وو، چي د شپې پيره وکړي کله چي الله ﷻ رسول الله ﷺ ته د ده د ساتني په اړه آيات نازل کړ، رسول الله ﷺ و اصحابو ته امر وکړ چي نوره پيره مه کوئ، الله ﷻ زما د ساتني ژمنه وکړه[1].

د دغه آيات تر نازلېدو وروسته رسول الله ﷺ د ټولي نړۍ د دښمنۍ سره هيڅ محافظ (چوکيدار) نه دروی د کافرانو د هر څومره هڅو سره بيا هم هيڅ په دې ونه توانېدل چي رسول الله ﷺ ته کوم تاوان ورسوي سره د دې چي رسول الله ﷺ هيڅ محافظ هم د ځان لپاره نه و استخدام کړی. د لا سپيناوي په موخه يې دوې نوري بېلګي هم رانقلوو[2]:

لومړۍ دا چي ابوهريره رضي الله عنه فرمايي: يوه ورځ ابو جهل و خلکو ته وويل: محمد ﷺ ستاسو په مخ کي سجده کوي؟ خلګو ورته وويل: هو، ابوجهل وويل: په لات او منات بتانو دي مي قسم وي که مي محمد ﷺ پر سجده کولو باندي وليدی زه به يې سر ووهم. يوه ورځ رسول الله ﷺ پر لمانځه باندي ولاړ و، ابوجهل خبر سو. په ډېره

---

[1] انظر : الاية ٦٧، سورة مائدة.

[2] رواه الترمذي برقم (٣٠٤٦)، والحاكم في المستدرک : (٣١٣/٢).

(c) ketabton.com: The Digital Library

چابکی سره د توري سره يو ځای محمد ﷺ ته ورغلی کله چي ورنژدې سو بې هوښه پر ځمکه ولوېدی. تر څه وخت وروسته پر هوښ سو، خلګو ورته وويل: څه درته پېښه سوه؟ ده په جواب کي ورته وويل: زه چي محمد ﷺ ته نژدې سوم په ناڅاپي ډول زما او د ده تر منځ د اور لوی خندق پيدا سو، زه يې سخت ووېرولم تر داسي بريده چي د ډېره وهمه بې هوښه سوم[1].

دوهم دا چي رسول الله ﷺ د يوې غزا څخه د راتګ پر مهال تر يوې وني لاندي بيده وو، توره يې په درخته ځړولې وه ناڅاپه يو اعرابي (صحرايي) راغلی. د رسول الله ﷺ توره يې را واخيسته پر رسول الله ﷺ باندي يې پورته کړه. رسول الله ﷺ په دغه وخت کي راويدار سو اعرابي ورته وويل: څوک به دي اوس راڅخه خلاص کړي؟ رسول الله ﷺ په ځواب کي ورته وويل: الله ﷻ به مي در څخه خلاص کړي. په دغه وخت کي د اعرابي د لاسه توره ولوېده. بيا رسول الله ﷺ توره را واخيستله پر اعرابي يې پورته کړه او ورته وې ويل چي اوس به دي څوک راڅخه خلاص کړي؟ اعرابي په جواب کي وويل: ته ډېر ښه نيوونکی يې پر ما احسان وکړه رسول الله ﷺ ورته وفرمايل: ته پر دې شاهدي ورکوې، چي د الله ﷻ پرته بل د عبادت لايق نسته او زه د الله ﷻ پيغمبر يم؟ هغه په جواب کي ورته وويل: زه ستا سره وعده کوم، چي هيڅکله به ستا سره جنګ نه کوم او نه به د هغه کسانو سره مرسته کوم چي ستا سره جنګ کوي. اعرابي چي کله دغه خبره وکړه رسول الله ﷺ پرېښودی اعرابي پر خپله لاره باندي ولاړی، کله چي

---

[1] رواه البخاري مختصرا – انظر الفتح ۴۹۵۸/۸، و رواه مسلم واللفظ له برقم (۲۷۹۷).

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل قوم ته ورسېدی نو خپل قوم ته يې وويل: زه تاسو ته تر ټولو د ښه انسان څخه راغلی يم[1].

---

[1] يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱذْكُرُواْ نِعْمَتَ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ هَمَّ قَوْمٌ أَن يَبْسُطُوٓاْ إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ فَكَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنكُمْ ۖ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ۚ وَعَلَى ٱللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ ٱلْمُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾

سورة المائده – ۱۱آيت.

وانظر ابن كثير – التفسير ۳/۵۸ – ۵۹، من رواية عبد الرزاق بسنده عن طريق معمر الي جابر، والطبري – التفسير ۱۰/۱۰۶، ابن هشام – السيرة ۳/۲۸۷ – ۲۸۸، باسناد متصل، وانظر ابن حجر – فتح الباري ۷/۴۱۷.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله ﷺ وړاندوینې

د دې ویاړمن امت خواخوږي پیغمبر ﷺ د خپلې لوروني له مخې خپل امت ته په معجزانه ډول ټولې هغه پېښې بیان کړېدې کومې چې دا امت ورسره لاس او ګریوان کېږي ځکه حذیفة بن یمان رضي الله عنه فرمايي:

رسول الله ﷺ د سهار لمونځ ادا کړ، منبر ته وختی او خطبه یې موږ ته وړاندی کړه تر داسې بریده چې د ماپښین د لمانځه وخت راغلی د ماپښین د لمانځه د ادایني لپاره راکښته سو. د ماپښین لمونځ یې ادا کړ بیا منبر ته پورته سو، خطبه یې بیا پیل کړه تر داسی اندازې چې د ماځیګر وخت راغلی، بیا رسول الله ﷺ راکښته سو او د ماځیګر لمونځ یې ادا کړ، بیا منبر ته وختی خطبه یې پیل کړه آن تر دې چې لمر ولوېدی. په دغه خطبو کي یې موږ ته ټولي هغه پېښې بیان کړې کومې چي پخوا تېرې سوي وې همدا ډول یې هغه څه راته وښودل کوم چې په راتلونکې زمانه کي پېښېدونکې دي دغه ټولي پېښې موږ زده کړې او یاد مو کړې[۱].

رسول الله ﷺ د راتلونکو پېښو په اړه ډېرې ویناوې کړې دي خو د نمونې په ډول ځینې رانقلوو:

---

[۱] رواه البخاري – انظر الفتح ۱۱۵۵/۲ رواه مسلم برقم: ۲۸۹۲.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جګړې په اړه پیشګویي

حضرت ام حرام رضي الله عنها د انس رضي الله عنه خاله وه، نبي صلی الله علیه وسلم به د هغې کور ته زیات تشریف وړی او کله کله به یې د غرمې آرام هم د دې په کور کې کاوه. یوه ورځ نبي علیه السلام د دې په کور کې آرام کاوه په مسکا راپورته سو، ام حرام رضي الله عنها پوښتنه ځني وکړه، چې زما مور او پلار دې تر تا قربان سي پر څه شي مسکی سوې؟ ده مبارک وفرمایل: زما د امت څه خلک ما ته وښودل سول، چې د دریاب پر څنډه د جنګ په اراده داسي پر آسانو سپاره دي لکه پاچهان چې پر تختونو ناست وي. ام حرام رضي الله عنها وویل : اې د الله جل جلاله رسوله ! ما ته هم دعا وکړه، چې الله جل جلاله مې په دوی کې شامله کړي. نبي علیه السلام وفرمایل : ته به هم په دوی کې شامله سې، تر دې وروسته بیا نبي علیه السلام آرام وکړ، بیا راپورته سو مسکی سو. ام حرام رضي الله عنها د مسکا سبب ځني وپوښتی. نبي علیه السلام په هغه ډول جواب ورکړ. دې بیا ورته وویل: اې د الله جل جلاله رسوله ! ما ته دعا وکړه چې زه هم د دوی په ډله کې داخله سم. نبي علیه السلام ورته وویل : ته به په لومړۍ ډله کې یې.

د حضرت عثمان رضي الله عنه په خلافت کې امیر معاویه رضي الله عنه د شام حاکم و، پر جزائر قبرص باندي یې د حملې کولو اجازه وغوښته. حضرت عثمان رضي الله عنه اجازه ورکړه، امیر معاویه رضي الله عنه یو لښکر تیار کړ او حمله یې وکړه. په دغه لښکر کې ام حرام رضي الله عنها او د دې مېړه دواړه موجود وو د بیرته راتګ پر وخت ام حرام رضي الله عنها پر یوه غاتره سپره وه، چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه غاتره وتورېده دا مبارکه ځني ایله سوه مغزی یې مات سو او وفات سوه او هم هلته خاوروته وسپارله سوه[۱].

تر قیامت وړاندي شپږ پېښي

رسول الله ﷺ فرمایي: د قیامت تر راتلو وړاندي شپږ پېښي ښکاره کېږي، چي د لاندنیو پېښو څخه عبارت دي:

لومړی: زما وفات کېدل.

دوهمه: د بیت المقدس فتحه کیدل، چي په هغه وخت کي مسلمانان نه وه پر برلاسي.

دریمه: په مسلمانانو کي عمومي وبا ګډېدل.

څلورمه: د مال او شمتنی دومره ډېرېدل چي خلک به سل دیناره هیڅ نه بولي. په هغه مهال کي سل دیناره ډېره لویه شتمني وه.

پنځمه: د عربو په هر کور فتنې ننوتل.

شپږمه: د مسلمانانو او عیسایانو تر منځ روغه جوړه او بیا د عیسایانو له خوا روغه ماتول[۲].

په پورته شپږو پېښو کي پنځه رامنځته سوي دي، ځکه رسول الله ﷺ وفات سوی دئ، د حضرت عمر ﷺ په خلافت کي بیت المقدس فتحه سو او د ده مبارک په خلافت کي پر (عمواس) نومي ځاي باندي د مسلمانانو په لښکر داسي وبا ګډه سوه، چي په درو ورځو کي دیارلس زره مسلمانان وفات سول. څلورمه او پنځمه شمېره نښانې د عثمان

---

[۱] رواه البخاري انظر: فتح الباري: ٦ (٢٧٨٨)، ومسلم برقم ١٩١٢.

[۲] بخاري: ٣١٧٦.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ﷺ په خلافت کې ښکاره سوې.

دا هم د رسول الله ﷺ معجزه وه، چې ټولې وړاندوینې رښتینې او پر خپل ځای رامنځته سویدي.

مذهب به اور سي

په یوه حدیث کې راغلي دي، چې پر خلګو باندې به داسې وخت راسي چې د دین کول به دومره ورته ګران وي لکه د اور سکروټه چې په لاس کې نیسي[۱].

په معاصر وخت کې د رسول الله ﷺ دغه سپېځلې وینا بیخي رښتینې ثابته سوې ده، هر چا ته تر لمر سپېنه ده د دې اړتیا بیخي نسته چې یو څه پر ولیکو.

مېرمن به د مېړه سره تجارت کوي

همدا ډول په حدیثو کې راغلي دي، چې په آخر وخت کې به تجارت دومره زیات سي چې ماینه (مېرمن) به د مېړه سره په تجارت کې شراکت کوي. د تجارت د زیاتوالي تر څنګ به د دروا‌غو شاهدي عامه سي[۲].

---

[۱] ترمذي ۲–۵۰.

[۲] مسند امام احمد ۳/۲۳۲.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپک خلک به

د قومي مشرانو په نامه څرګند سي

په بل ځای کي رسول الله ﷺ فرمایي: د قومونو مشران به منافقان او سپک خلک وي د خپلو قریبانو حقوق به خوري او د پردیو خلکو درنښت به کوي. د مور او پلار څخه به سرغړونه کوي او د خپلي مېرمني (ماینې) اطاعت به کوي[۱].

نبوي سنت به د اړیکو پر بنسټ وي

رسول الله ﷺ فرمایي: په آخره زمانه کي به سلام یوازي هغه چا ته وایي چي دی اړیکي ورسره لري، یعني عمومي سلام سنت دئ باید هر چا ته وویل سي خو خلک به و نابلده سړی ته سلام نه وایي[۲].

---

[۱] ترمذي ۲۲۱۶.
[۲] الدر المنثور ۵۳ – ۶.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پسونو څرونکي به

دنګي ودانۍ جوړې کړي

رسول الله ﷺ فرمايي: چوپانان او داسي نور ټيټ رتبه خلک به ښارونو ته راکښته سي، لوړي او دنګي ودانۍ به جوړي کړي بيا به فخرونه پکښې کوي[1].

شراب او رشوت ته به ځانګړی نوم پيدا سي

رسول الله ﷺ فرمايي: په وروستۍ زمانه کي به شراب د شربتو په نامه خرڅيږي، سود به د تجارت په نامه کيږي او پر رشوت به د تجارت نوم ايښودل کيږي. نر به د نرو سره او ښځي به د ښځو سره ودونه کوي[2].

---

[1] سنن ابي داوٗد رقم ۴۶۹۵.

[2] د ېامي بخوا له الاشاعة صفحه ۷۲.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ياجوج اوماجوج به راسي

رسول الله ﷺ د پيشګويي په بڼه فرمايي:

تر هغه وخته به قيامت نه سي تر څو چي په وروستۍ زمانه کي ياجوج او ماجوج رانه سي[1].

په بل ځای کي رسول الله ﷺ دالله ﷻ له لوري و انسانانو ته په قرآن کي ښودلي دي، چي په وروستي زمانه کي به ياجوج او ماجوج راسي لکه چي الله ﷻ فرمايي:

حَتَّىٰٓ إِذَا فُتِحَتۡ يَأۡجُوجُ وَمَأۡجُوجُ وَهُم مِّن كُلِّ حَدَبٖ يَنسِلُونَ ﴿٩٦﴾ (اووه لسمه سيپاره – شپږمه رکوع)

ژباړه: کله چې د ياجوج او ماجوج (بند) خلاص سي نو د هر لوري څخه به په چابکۍ سره راځغلي.

يادونه: د ځينو څېړونکو په اند ياجوج او ماجوج د يافث د اولادې څخه دوه قومه دي. يافث د نوح عليه السلام زوی دئ.

ياجوج او ماجوج د عيسي عليه السلام تر راتګ وروسته راځي عيسی عليه السلام به د دوی د بربادۍ دعا وکړي، الله ﷻ به د عيسی عليه السلام د دعا له امله دوی مړه کړي او د دوی لوی لاښونه به پر مځکه خپاره وي، بيا به

---

[1] وعن حذيفه بن اسيد غفاري رضي الله عنه قال: اطلع النبي ﷺ علينا ونحن نتذاكر فقال: ما تذكرون قالو ا نذكر الساعة قال انها لن تقوم حتي تروا قبلها ... ويا جوج وماجوج ...

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله ﷻ مرغان راواستوي تر څو د دوی لاښونه يوسي په داسي ځاي کي به يې وغورځوي کوم چي الله ﷻ ته معلوم دئ انسانان پرې پوهاوی نه لري. د دوی د لاښو تر غورځولو وروسته به د بد بوی د له منځه وړلو په موخه الله ﷻ باران واوروي تر څو مځکه پاکه او سوکاله سي(۱).

---

(۱) ... فيرغب نبي الله عيسي عليه السلام واصحابه فيرسل الله عليهم النغف في رقابهم فيصبحون فرسي كموت نفس واحدة ثم يهبط نبي الله واصحابه الي الارض فلايجدون في الارض موضعا شبرا ملازهمهم ونتنهم فيرغب نبي الله واصحابه الي الله فيرسل الله طيرا كاعناق البخت فتحملهم فتطرحهم حيث شاء الله وفي رواية تطرحهم في النهيل وستوقد المسلمون من قسيهم ونشابهم وجعابهم سبع سنين ثم يرسل الله مطرا لايكن منه بيت مدر ولابر فيغسل الارض حتي يتركها كاالزلفة .... رواه المسلم الاقول تطرحهم ، ورواه ترمذي .كذا في المشكوة جلد(۲) صفحه (۵۹۴).

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو سپېڅلی انسان به

بربادۍ ته د پای ټکی کښېږدي

د رسول الله ﷺ یوه بله معجزه دا ده، چې د یوه داسې انسان د راتګ وړاندوینه یې کړې ده، چې انسان ته یې هیڅ پوهه نسته، چې د امام مهدي علیه السلام د څرګندېدلو څخه عبارت دئ چې په وروستۍ زمانه کې به څرګندېږي د نوموړي انسان څرګندېدل به یو پر ځای کار وي ځکه د الله جل جلاله څخه نافرمانۍ، شرونه او ناخوالې به تر نه حسابېدونکې بریده رسېدلي وي[1].

ځکه رسول الله ﷺ فرمایي: تر هغه به دنیا ولاړه نه سي تر څو زما د اولادې څخه یو سړی د عربو واکمني ونه کړي نوم به یې زما د نامه سره برابر وي او د پلار نوم به یې زما د پلار د نامه سره برابر وي[2].

رسول الله ﷺ د نوموړي انسان د بڼې په اړه فرمایي: امام مهدي علیه السلام اوږد قد لري، پیاوړې صورت به لري او نرۍ پزه به لري[3].

مهدی علیه السلام به د څلویښتو کالو په عمر را څرګند سي، وروسته به اووه یا اته کاله عمر نور ولري.

که څه هم د امام مهدي علیه السلام پر پیدا کېدو او د هغه د راتګ پر

---

[1] ابوداؤد (۴۲۸۶).

[2] عن زر عن عبدالله قال: قال رسول الله ﷺ لاتذهب الدنيا حتي يملك العرب رجل من اهل بيتي يواطي اسمه اسمي واسم ابيه اسم ابي ..... الحديث الترمذي ۴۶ – ۲.

[3] بوداؤد (۴۲۸۶).

(c) ketabton.com: The Digital Library

کیفیت باندي ډېر حدیثونه سته خو د بېلګې په ډول پورتنۍ کچه بسنه کوي.

د دجال په نامه به

یوه لویه فتنه څرګنده سي

د رسول الله ﷺ یوه بله وړاندوینه د یوې لویې فتنې راتلل دي، چې د دجال د راتګ څخه عبارت ده، چې په دودیز ډول او د عامو خلګو په اصطلاح کي خرجدال ورته وایي.

د رسول الله ﷺ د ویناوو سره سم دجال په وروستۍ زمانه کي راځي او د خدایۍ دعوه کوي، خلک ګمراهۍ ته بولي او د ده راتګ د مسلمانانو لپاره لویه ازموینه ده، ځکه رسول الله ﷺ فرمایي: د آدم علیه السلام د پیدایښت څخه تر قیامت پوري تر دجال لوي (ورانونکی) کار نسته[۱].

د دجال د راتګ د کیفیت او توان په اړه رسول الله ﷺ خپل امت ته په پوره ډول ارشاد فرمایلی دئ، چې یوه نمونه به یې بیان کړو، رسول الله ﷺ فرمایلي دي:

په وروستۍ زمانه کي دجال راځي که چیري پر داسي مهال راغلی چې زه پر نړۍ اوسېدم نو زه ستاسو پر ځاي ورسره جنګېږم او که پر داسي مهال راغلی چې زه نه وم نو هر سړی دي هڅه کوي تر څو د ځان

---

[۱] مامن خلق آدم الي قیام الساعة امرا اکبرا من الدجال. رواه مسلم. کذا في مشکوة جلد – ۲، صفحه ۵۰۰ –.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لپاره غوره انتخاب وکړي. رسول الله ﷺ زياتوي: دجال ځوان دئ، پېچلي وېښتان يې دي او سترګه يې راوتلي ده لکه چي زه يې د عبدالعزي بن قطن سره ورته ښيم (عبداالعزي د يوه کافرسړي نوم و، د خذاپه قوم پوري يې اړه درلوده، کافر مړ سوی دئ او يوه سترګه يې د خپله ځايه څخه راوتلې وه) که څوک له دجال سره مخ سو نو د کهف سورت لومړی آياتونه دي پر ووايي. د دغو آياتونو لوست مو د ده له شره ژغوري، دجال د داسي لاري څخه راځي چې د شام او عراق په منځ کې ده، بيا به راسته اوچپه لوري ته شکماری کوي، اې د الله ﷻ بندګانو! د الله ﷻ پر دين باندي ټينګ سئ.

ناستو خلګو تري وپوښتل: يا رسول الله ﷺ! څومره وخت په مځکه کي اوسېږي؟

رسول الله ﷺ وفرمايل: څلوېښت ورځي اوسېږي لومړی ورځ يې د کال په څېر اوږده ده، دوهمه ورځ يې د مياشتي په څېر اوږده ده، دريمه ورځ يې د اووني په څېر اوږده ده.

اصحابانو وپوښتل: يارسول الله ﷺ! دغه ورځ چې د کال په څېر ده موږ ته د يوې ورځي لمونځونه بسنه کوي؟

رسول الله ﷺ وفرمايل: يا! بلکي خپل لمونځوته اندازه کښېږدئ. اصحابانو بيا وپوښتل: يا رسول الله ﷺ! د دجال چابکي څومره ده؟

رسول الله ﷺ وفرمايل: د باران په څېر ده چي باد ورپسې وي.

رسول الله ﷺ د پورتنيو خبرو په تعقيب وفرمايل: دجال به يو قوم ته راسي، دې ته به يې وهڅوي چې پر ده ايمان راوړي او دی په خدايي ومني. هغه قوم به د ده په کړنو وغولېږي، د کمزوري عقيدې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښتنان به وي ایمان به پر راوړي. دجال به د دوی د خوشاله کولو په موخه اسمان ته امر وکړي تر څو باران پر وکړي، اسمان به د الله ﷻ د حکمت پر بنسټ د ده امر ومني. باران به پر واوروي، ځمکه به پرې شنه سي، شپه به باندي راسي د دې قوم حیوانان به د پخوا په پرتله غټ سوي وي غولانځي به یې د شیدو ډکي وي او اړخونه به یې پړسېدلي وي یعني چاغ به وي. بیا به بل قوم ته راسي د تېر قوم په څېر به یې پر ځان باندي ایمان راوړلو ته وهڅوي. دا قوم به د ټینګي عقیدې ښتنان وي، د ده غوښتني ته به په یا سره جواب ووایي. د دې قوم په جواب سره به دی په قهر سي مخ به ترې واړوي، د الله ﷻ د حکمت او ازمویني پر بنسټ به پر دوی ویرجن سهار راسي، یعني کله چي شپه باندي تېره سي قحطۍ به وهلي وي په لاسو کي به یې هیڅ مال نه وي.

تر دې کړنو وروسته به دجال یوې کنډوالې ته راسي امر به ورته وکړي: خزانې دي راوباسه! د ده د امر سره سم به د پیسو خزانې د مچمچیانو د مشر په څېر په ده پسې رواني وي، یعني لکه د مچمچیانو په مشر پسې چي مچمچیاني رواني وي په ده پسې به هم داسي د پیسو خزانې رواني وي.

بیا به یو غوره ځوان راوغواړي سر به یې په توره ور ووهي سر به یې پرې سي د یوې ټوټې په څېر. بیا به یې راوبولي مخامخ به یې کړي د هغه سړي مخ به ځلېږي او خاندي به، دی به په دې کار بوخت وي چي الله ﷻ به عیسی علیه السلام راولېږي. د دمشق د ختیځ لوري پر مناره به راکښته سي لاسونه به یې د ملایکو پر وزرونو ایښي وي کله چي سر پورته یا کښته کړي د مرغلرو په څېر به څاڅکي ترې تویېږي هر کافر ته چي یې بوی ورسېږي بیله مرینې به نه پاتېږي یعني د بوي په رسېدلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره به مري. د عيسى ﷺ بله ځانګړتيا به دا وي چي ساه به يې تر هغه ځايه رسېږي څو مره چې يې د سترګو کاته رسېږي.

تر راتګ وروسته به دستي دجال ولټوي تر داسي بريده چي د (لد) نومي ځای په دروازه کې به يې پيدا کړي بيا به يې ووژني (تر مړيني) وروسته به يو داسي قوم ته راسي، چې الله ﷻ به د دجال څخه ساتلی وي، مخونه به يې (د دوړو) څخه ورپاک کړي او د جنت په لوړو مقاماتو به يې خبر کړي.

ورپسې به الله ﷻ عيسى ﷺ ته وفرمايي: زه يوه ډله د مځکي پر مخ راپاځوم چي هيچا له يې د جنګ کولو توان نسته، زماسپيڅلي بندګان وکوه طور ته يو ځاي کړه تر څو الله ﷻ يې د دغه راپاڅېدلي ډلي له شره وژغوري، عيسى ﷺ به هم داسي وکړي.

الله ﷻ به ياجوج او ماجوج راولېږي چې د هره لوري به په تلوار سره راځغلي. کله چي يې لومړنی ډله راسي د (طبريه) نومي درياب ټولي اوبه به وچيښي بيا به يې وروستۍ ډله راسي وبه وايي: رښتيا هم په دې درياب کي يو وخت اوبه وې، يعني هغې لومړۍ ډلي به دومره ويجاړۍ رامنځته کړي وي چي ييخي به نړۍ بل لوري ته ګرځېدلې وي. وروسته به مزل وکړي تر داسي بريده چي خمر نومي غره ته به ورسېږي چي د بيت المقدس اړونده يو غر دئ. بيا به ووايي: رښتيا هم هغه څوک چي پر مځکه اوسېده ټول مو مړه کړه راسئ! د هغه چا د وژني په لټه کي سو چي په اسمان کي اوسېږي. د دې خبري کولو سره جوخت به د اسمان لوري ته ويشتل پيل کړي. الله ﷻ به بيرته پر دوی باندي په وينو سره غشي راکښته کړي څو دوی نور هم وغولېږي.

د الله ﷻ نبي به د ملګرو سره يو ځای په غره کي بند وي تر داسي

(c) ketabton.com: The Digital Library

بریده چي د نن ورځي تر سلو دینارو به د دوی لپاره د غوايي سر غوره وي یعني دونه به لوړي ځپلي وي چي تر یوه لوی معیار پیسو به ورته لږ خوراکي توکي غوره وي.

بیا به د الله ﷻ نبي د ملګرو سره د خلاصون لپاره دعاوکړي، الله ﷻ به یې دعا قبوله کړي، په پایله کي به د یاجوج او ماجوج په غاړو کي چینجي پیدا کړي کله چي سهار سي د یوه نفس په څېر به ټوله مړه سوي وي. د دوی تر مړیني وروسته به عیسی علیه السلام د ملګرو سره مل و مځکي ته راکښته سي خو د مځکي پر مخ به یوه لوېشت مځکه پیدا نه کړي، چي پر واوسېږي مګر ټوله مځکه به د دوی په غوړو او بدو بویونو چټله وي بیا به عیسی علیه السلام د ملګرو سره و الله ﷻ ته لاس په دعا سي، دعا به یې قبوله سي، الله ﷻ به د اوښانو د غاړو په څېر مرغان راواستوي د یاجوج او ماجوج کالبوتونه به هغه ځای ته وغورځوي کوم چي د الله ﷻ اراده وي. په یوه بل حدیث کي راغلي دي، چي په (نهیل) نومي ځای کي به یې وغورځوي او مسلمانان به تر اوو کالو پوري د دوی په غشو، لیندیو او تورو باندي اور بلوي بیا به الله ﷻ باران واوروي چي ټولو ختینو او وړینو ودانیو ته به یې ورسېږي، مځکه به پرېولي، په داسي بڼه چي د یوې پرېولي او پاکي ډبري په څېر به یې پرېږدي بیا به مځکي ته وویل سي: خپلي میوې دي راشنې کړه! او خپل برکت دي بېرته راوګرځوه. د څښتن تعالی ﷻ د امر سره سم به په مځکه کي زیات برکتونه خپاره سي، آن تر دې چي په دغه وخت کي به د یوه انار څخه یوه ډله خوراک کوي، د انارو په پوست سره به سایه لاسته راوړي، په شیدو کي به برکت ولوېږي تر داسي بریده چي یوه لنګه اوښه به د یوې ډلي خلکو د خوراک بسنه کوي، یوه لنګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوا به د يوه درست ټبر خلکو خوراکي بسنه کوي او يوه لنګه مېږ به د يوې داسي ټولۍ خلکو خوراکي بسنه کوي، چي تر يوه ټبر په شمېر کي زياته وي. دوى به همداسي اوسي چي الله ﷻ به يو ښه بوى لرونکى باد راواستوي، د مؤمنانو تر بغلونو به لاندي سي د هر مؤمن او مسلمان روح به قبض سي او ټول شر اچوونکي به پاته سي چي د خرو په څېر به جنګونه کوي، قيامت به هم پر داسي ناپوهو خلګو رامنځته کېږي[1].

---

[1] وعن نواس بن سمعان ؓ قال ذكر رسول الله ﷺ الدجال فقال : ... ويبقي اشرار الناس يتهاجرون فيها تهارج الحمر فعليهم تقوم الساعة. رواه المسلم الاقول تطرحهم، و رواه ترمذي. كذا في المشكوة جلد – ۲، صفحه – ۵۹۴.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د یوه بې ساري حیوان راتلل

رسول الله ﷺ د خپلو معجزو په لړ کې یوه بله وړاندوینه دا کړېده، چې په وروستۍ زمانه کې به یو حیوان راسي چې (دآبة الارضة) به ورته وایي. خوږ نبي ﷺ د لا ټینګار په موخه فرمایلي دي، چې تر هغو به قیامت نه سي تر څو دغه حیوان نه وي راغلی [۱].

همدا ډول رسول الله ﷺ په قرآن کې اسلامي امت ته ښودلي دي، چې نوموړی حیوان راتلونکی دئ، ځکه الله ﷻ فرمایي:

أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِّنَ الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ [۲].

ژباړه: موږ به د ځمکي څخه دوی لره یو حیوان راوباسو، چې د دوی سره خبري وکړي.

قرآن پوهان فرمایي، چې د دغه حیوان څخه موخه هغه حیوان دئ چې رسول الله ﷺ په حدیث کې ښودلی دئ او د قیامت تر راتګ وړاندي به راځي.

یادونه: دآبة الارضة په آخره زمانه کې د څاښت پر وخت راوزي سر به یې د غوایي، سترګي به یې د خنزیر، غوږونه به یې د فیل او غاړه به یې د شتر مرغ په څیر وي، رنګ به یې وړانګ ته، لکۍ به یې پسه ته

---

[۱] وعن حذیفه بن اسید غفاري ؓ قال: اطلع النبي ﷺ علینا ونحن نتذاکر فقال: ما تذکرون قالو ا نذکر الساعة قال انها لن تقوم حتي تروا قبلها عشرة آیات فذکر الدخان والدابة .... رواه مسلم. کذا في المشکوة، ۲ټوک، ۴۹۴ مخ.

[۲] سورة النمل، الایه ۸۲.

(c) ketabton.com: The Digital Library

او پښې به يې اوبښ ته ورته وي او د هرو دوو پښو په منځ کې به يې دوولس ګزه فاصله وي. د موسی عليه السلام لکړه او د سليمان عليه السلام مهر به ورسره وي. د هر سړي سره به يو ځای کېږي هيڅوک نه سي تري خلاصېداي تر څو د کافر پر مخ باندي د سليمان عليه السلام په مهر باندي د کفر ټاپه ووهي او مسلمان د موسی عليه السلام په لکړه باندي ووهي[1].

---

[1] ابن کثير ۳ - ۳۷۶.

www.Taleemulislam-Radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر درسته نړۍ د لوګي راتلل

د رسول الله ﷺ د معجزو په لړ کي بله هغه وړاندوینه ده، چي د دود (لوګي) په اړه يې کړې ده او فرمايلي يې دي چي په وروستۍ زمانه کي به دغه دود راځي ټوله نړۍ به نيسي. البته راتلل به يې په داسي بڼه وي چي د ختيځ لوري څخه به راځي تر لوېديځه پوري او تر څلوېښتو ورځو پوري به پاته وي کله چي مؤمن ته نوموړی دود ورسېږي داسي احساس به کوي لکه زکام او کله چي کافر ته ورسېږي داسي به وي لکه مست (نشه)[1].

د رسول الله ﷺ د دغه خبري د ثبوت په موخه الله جل جلاله فرمايي:

فَٱرْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي ٱلسَّمَآءُ بِدُخَانٍ مُّبِينٍ ﴿١٠﴾ يَغْشَى ٱلنَّاسَ[2]

ژباړه: (ياد کړه اې محمده ﷺ!) چي اسمان به په ښکاره دود (لوګي) سره راتلل وکړي خلک به بېهوښه کړي.

د مولانا عبدالحق دهلوي په اند د دغه دود (لوګي) څخه، چي په قرآن کي ذکر سوی دئ هغه دود (لوګی) مراد دئ چي د قيامت د لويو نخښو څخه يوه نخښه ده او د زمانې په وروستيو کي منځته راځي.

---

[1] وعن حذيفه بن اسيد غفاري رضي الله عنه قال: اطلع النبي ﷺ علينا ونحن نتذاكر فقال: ما تذكرون قالوا نذكر الساعة قال انها لن تقوم حتي تروا قبلها عشرة آيات فذ الدخان والدابة ... رواه مسلم. كذا في المشكوة جلد - ۲، صفحه - ۴۹۴.

[2] سورة الدخان، الايه ۱۰.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمر به له لوېديځ څخه راوخېژي

د رسول الله ﷺ يوه بله وړاندوينه د لوېديځ لوري څخه د لمر راختلو څخه عبارت ده يعني کله چې ماځيگر لمر ولوېږي بيرته به د همهغه لوري څخه راوخېژي ځکه د رسول الله ﷺ څخه رانقل سويدي:

حضرت ابي ذر رضي الله عنه فرمايلي دي: يوه ورځ ماځيگر لمر ولوېدی رسول الله ﷺ زما څخه وپوښتل، چي: ته خبر يې دغه لمر چيري ځي؟ ما ورته وويل: الله جل جلاله او د هغه رسول ښه پوهېږي. رسول الله ﷺ راته وويل: دغه لمر د عرش و لوري ته ځي تر داسي بريده چې تر عرش لاندي الله جل جلاله ته سجده وکړي بيا بيرته د راختلو اجازه وغواړي، اجازه هم ورکړه سي تر څو دا بل سهار د ختيځ لوري څخه بېرته راوخېژي. يوه داسي ورځ به راسي چي لمر به سجده وکړي مگر اجازه به ورنه کړل سي او ورته وبه ويل سي: ولاړ سه د کومه ځايه چي راغلی يې بېرته پر هغه لوري وخېژه د نه اجازې په صورت کي به لمر بيرته د لوېديځ لوري څخه راوخېژي. د شک پرته به په وروستي زمانه کي دا پېښه رامنځته کېږي ځکه دا د يوه رښتيني پيغمبر وړاندوينه ده، چي هيڅکله يې دروا غ نه دي ثابت سوي[1].

---

[1] وعن ابي ذر رضي الله عنه قال: قال: رسول الله ﷺ حين غربت الشمس اتدري اين تذهب هذه قلت الله ورسوله اعلم قال فانها تذهب حتي تسجد تحت العرش فتتاذن فيؤذن لها ويوشک ان تسجد ولاتقبل منها وتستاذن فلايؤذن لها ويقال لها ارجعي من حيث جئت فتطلع من مغربها فذالک قوله تعال والشمس تجري لمستقرلها قال: رسول الله ﷺ و مستقرها تحت العرش. متفق عليه. کذا في المشکوة جلد – ۲، صفحه ۴۹۴–.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مځکه به وښوییږي

د رسول الله ﷺ د معجزو په لړ کي بله وړاندوینه د مځکي د خسف (مځکي ښوییدني) څخه عبارت ده، ځکه رسول الله ﷺ فرمایلي دي: تر هغه به قیامت نه سي تر څو په وروستۍ زمانه کي خسف رامنځته نه سي البته دغه خسف به یو ځل په ختیځ لوري کي، دوهم ځل په لویدیځ لوري کي، دریم ځل به په جزیرة العرب (عربي ټاپو) کي وي[1].

په وروستۍ زمانه کي به
حیوانان خبري وکړي

رسول الله ﷺ د وړاندویني په ډول فرمایلي دي:
زما دي قسم په هغه ذات وي، چي زما وجود (نفس) د ده په توان کي دئ تر هغه به قیامت نه سي تر څو (درې شیان د انسانانو سره خبري وکړي) څاروي، د چلاخي سر او د چمپلانو تسمې به د انسان سره خبري وکړي د انسان ورون (چي د انسان د وجود غړی دئ) به د هغه څه په

(۱) وعن حذيفه بن اسيد غفاري رضي الله عنه قال: اطلع النبي ﷺ علينا ونحن نتذاكر فقال: ما تذكرون قالو ا نذكر الساعة قال انها لن تقوم حتي تروا قبلها عشرة آيات فذكر الدخان والدابة ... رواه مسلم. كذا في المشكوة جلد - ۲، صفحه ۴۹۴-.

(c) ketabton.com: The Digital Library

باب انسان ته معلومات ورکړي، چي د ده ترشا د ده په کورنۍ کي پېښ سوي دي[۱].

په وروستۍ زمانه کي به

اور رامنځته سي

په وروستۍ زمانه کي يعني تر قيامت وړاندي د وړاندويني په دول رسول الله ﷺ فرمايي[۲]:

د قيامت د لومړيو نښانو څخه به دا وي چي اور به راسي خلګ به د حشر د ميدان و لوري ته شړي.

يادابښت: طبعي خبره ده. چي د پورتنيو کرښو په لوستلو سره به هغه ځوانان، چي د غربي مفکورو تر اغيز لاندي راغلي وي او د نړۍ د زيب او ښکلا په نشه مست و، په دې فکر سي چي د ملايانو سره لا هغه د حجرو او مسجدونو خبري ملې دي، دونه د تمدن څخه ليري دي چي لا هغه د پخوانيو پېړيو خبري يې په دماغ کي دي، ته دا متمدنه نړۍ وګوره! نړيواله کمپيوټرايزډ اداره وګوره! د دنيا پرمختللې ټيکنالوجي وګوره! چي د دنيا هره زاويه د متمدنو خلکو تر ګورټ لاندي ده او ته د ملايانو دا درواغ وګوره چي ياجوج او ماجوج راځي.

---

[۱] رواه الامام احمد في المسند ۸۸/۳، وابن سعد في الطبقات ۱۷۳/۱، والحاکم في المستدرک ۴۶۷/۴، وقال هذا حديث حسن على شرط مسلم ولم يخرجاه ووافقه الذهبي والبيهقي في دلائل النبوة وصححه ۴۱/۶ – ۴۲، البداية والنهاية ۱۵۰/۶.

[۲] وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ اَوَّلُ اَشْرَاطِ السَّاعَةِ نَارٌ تَحْشُرُ النَّاسَ مِنَ الْمَشْرِقِ اِلَى الْمَغْرِبِ. بخاري جلد – ۲، صفحه ۱۵۴–.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول خلک به خوري، له اسمانه پيغمبر راځي او داسي نور، دا کله کېداى سي او نه د منلو وړ دي ځکه انسانانو ټولي سيارې تر خپل قابو لاندي راوستي، هيچري يې اسمان پيدا نه کړ، دوى لا په هغه فکر دي چي يو وخت به نړۍ بل لوري ته ځي؟

د پورتنيو پوښتنو او د دغه مستعمرو افکار په جواب کي زما له انده که يوازي دونه وويل سي بسنه کوي، چي تاسو په معاصره ټيکنالوجي د زبات تر بريده رسولې ده چي په فضا کي په ميليارډونو سياري شتون لري ځيني يې سيارې دي، دومره غټي دي چي آن ځيني يې د مځکي څو برابره دي ټولي يو له بله سره تېرېږي او هيڅ ټکر نه رامنځته کېږي او په مځکه کي د پورتنيو سيارو په پرتله ډير شيان شتون لري او هره ورځ په مځکه کي په زرونو ټکرونه رامنځته کېږي دا نو ولي؟ که پورتنۍ سيارې يو له بله سره ټکر وکړي دا متمدنه نړۍ چي څو برابره ترې کوچنۍ ده، ورانه به يې نه کړي؟ هلته به هم معاصري ټيکنالوجي د مخنيوي لپاره يو څه وکړي؟

بله خبره لا دا ده چي د څونامي تر توپان وړاندي که ملايانو تاسو ته ويلي واى چي يو وخت به دغه څو هيوادونه يوه ډېره لويه سمندري زلزله ځپي او په سوونو زره خلک به ووژني يوازي به د ګوتو په شمار خلک او مسجدونه پاته سي، بيا به هم تاسو ويلاى چي دا متمدنه نړۍ وګوره ! دا د ملايانو پخوانۍ خبري وګوره. که مولوى صاحب تاسو ته ويلي واى چي يو وخت به د نړۍ ستر ځواکمنان د امريکا د لويي وچي ځنګليان بېوزلي خلک وي، چي د اسلامي خلافت ځخه پټ وه، د درستي نړۍ ښکېلاک به غواړي، تر ټولي نړۍ به يې اقتصاد پياوړى وي، په جهاني سطحه به د ښکلو ښارونو لرونکى هيواد وي، دومره پر

(c) ketabton.com: The Digital Library

مختللې ټيکنالوجي به يې وي چې يوه پانه به لاهم د دوی هيواد ته په قاچاق څوک نه سي وړلای، د خپلي وچي څخه به د نورو وچو متمدن هيوادونه کنټرولوي، د نړۍ امپراتور مسلمانان به (العياذبالله) د غلو په څېر په غرونو کي اوسېږي، په يوه هيواد کي به ازاد ژوند هم نه سي کولای، خپل نظر به هم نه سي څرګندولای يوازي يوه لاره به لري هغه دا چي د دوی ګوډاګيان به جوړېږي، خپلي مذهبي لارښووني به سانسوروي که يې ونه کړي په تور ليست کي به نيول کېږي، بيا به دغه خوار خلګ د نړۍ لوی ښکېلاکګر هيواد امريکا ته ورځي الوتکي به يې يرغملوي، د امريکا په سترو ځايونو کي چي نړيوال شهرت به لري، غورځوي. تاسو به ويلای چي سړی دونه درواغ وايي چي تر يوه بريده شوتتيا ولري، دا کله کېدای سي؟

د پورتنيو خبرو په نظر کي نيولو سره په ډاګه ويل کېدای سي، چي پورته خبري يوه بېلګه وه بلکي نړۍ په لسهاوو ځلي داسي لور ته ګرځېدلې ده، چي انساني فکر به هيڅ نه منل. نو څرنګه چي د رسول الله ﷺ لومړنۍ څو وړاندويني رښتيني ثابتي سوي دي پاته وړاندي ويناوي يې هم له شک پرته رښتيني ثابتېږي.

ای د غرب تر اغېز لاندي ځوانانو! د يوه مسلمان ورور په توګه په درنښت هيله در څخه کوم چي د نورو تقليد پرېږدئ! خپل استقلال د ځان لپاره خوښ کړئ، په ځان کي همت پيدا کړئ، د خدای لپاره دومره همت خو وکړئ لکه شرق او غرب چي يې لري که تاسو واياست چي موږ تر هغو په همت کي ټيټ نه يو نو زه درته وايم تاسو په خپلو ګريوانونو کي وګورئ لږ وړاندي د انګريزانو د يرغل په وخت کي د ميکناټن څېره وګورئ! بيا د خپلو نيکونو څېرې وګورئ چي د دوی سره جنګېدل، چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د میکناتن ښې ته تاسي اوښتي یاست او که د میکناتن لمسیان ستاسو د نیکونو ښو ته اوښتي دي. ستاسو نیکونو چي د خپل مذهب رښتینی تقلید کاوه پر دوی بریالي وو، دوی په نظامي ډګر کي ستاسو تر نیکونو پاته وه کله چي یې تاسو د فکري جګړې په ډګر کي استعمار کړاست د خپل مذهب او نیکونو له تقلید څخه یې بېل کړاست اوس دوی پر تاسو بریالي سول.

تاسو د نړۍ شالید مطالعه کړئ د اسلام پرته چي هر څومره پر مختللي معایشوي لایحې نړۍ ته راغلي دي ټولي د ناکامۍ پر لوري تللي دي، خو د اسلام لارښووني چي له پیل څخه پر کومه ښه را رواني دي پر همغه ډول ثابتي پاته سوي دي، هیڅ ډول ناکامي نه ده پکښې تر سترګو سوې بلکي د سترو نړیوالو فیلسوفانو په شتون کي هیڅ څوک په دې نه دئ توانېدلی چي یوه لږه نیمګړتیا هم په اسلام کي پیدا کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایا معجزې هم دومره دي؟

همدا د کتاب د پای کرښې دي، اوس پوښتنه دا ده چې دا د ګوتو په شمار معجزې دي، ایا د رسول الله ﷺ څخه نوري معجزې نه دي څرګندې سوي؟

جواب دا دئ چې د رسول الله ﷺ معجزې دونه زیاتې دي که یې د ریګو او ګاڼو د ډېروالي سره مشابهت ورکړم مبالغه به نه وي ځکه که څوک د علامه سیوطي رحمة الله علیه خائص کبرى نومی کتاب مطالعه کړي بې شماره معجزې به یې تر سترګو سي. همدا ډول د معجزات الرسول په نامه کتاب کې د رسول الله ﷺ زر معجزې تر بحث لاندې په ښه سلاست نیول سوي دي، خو په دې ځای کې یوازې هم دومره شمېره معجزې لیکل سوي دي او په دغه شمېره بسنه سوې ده لامل یې دا دئ چې د دې رسالې څخه پیغام د رسول الله علیه السلام د ټولو معجزو بیان نه دئ بلکې په دې رساله کې هغه معاصر تهذیب خوښه خلکو ته دا پیغام دئ چې د امپریالیزم مفکورې هغه خبره له مغزو وغورځوي چې محمد ﷺ د خپلې زمانې یو فکري فیلسوف و، خلګ یې په فکري ډول استعمار کړي وو او د یو لړ تکتیکونو پر بنیاد یې ځیني بریاوې لاسته راوړې وې.

حقیقت دا دئ چې محمد ﷺ د دې نړۍ لپاره د خواخوږۍ پیغام راوړی دئ، هوساینه، ازادي، ستر اقتصاد او داسې نوري بریاوې د ده د لارښوونو په تقلید کې نغښتې دي. د ده کړنې د مادیاتو پر بنسټ نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي ولاړي بلکي د ده په ټولو کړنو کي معنويت نغښتی دئ، چي پورتنۍ کړني يې بېلګې دي.

بله خبره دا ده، چي د رسول الله ﷺ څخه بې شمېره معجزې رانقل سوي دي خو د څېړني له مخي ځيني هغه روايتونه د ربښتينولۍ په توان کي ټيټ دي له همدې امله د رسول الله ﷺ څخه هغه معجزې په دې رساله کي رانقل سوي دي، چي د شک پرته رامنځته سوي دي او په ربښتينولي کي په نهايي ډول مضبوطي دي.

www.Taleemulislam-Radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د علامه رشاد خپرندویه ټولني چاپ کړي آثار

۱. احمدشاهي کندهار (لومړی ټوک)
۲. احمدشاهي کندهار (دوهم ټوک)
۳. په افغانستان کي د یوه بندي خاطرات
۴. پښتو متلونه
۵. د پلار لیکونه لور ته
۶. د کوډو سر نوشت د علمي پلټني په رڼا کي
۷. د پښتنو د ټولنیز تاریخ مبادي
۸. شل مقالې (نهمه برخه)
۹. شل مقالې (لسمه برخه)
۱۰. شل مقالې (یوولسمه برخه)
۱۱. شل مقالې (دوولسمه برخه)
۱۲. شل مقالې (دیارلسمه برخه)
۱۳. انکار
۱۴. ستایني او وېرني
۱۵. پر معیاري ژبه د معیار په ژبه یوه څېړنه
۱۶. کشف شاهنامه قبل از دورهٔ مغل
۱۷. انګور
۱۸. پښتو ستا میني بوداپیست ته بوتلم
۱۹. ملي هینداره
۲۰. پولیټکل ساینس ته یوه کتنه
۲۱. د پښتو ادب لنډ تاریخ
۲۲. د میوند فاتح

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۳. کندهاري ورونه
۲۴. پردېس بېنوا
۲۵. د خليل الله خليل دېوان
۲٦. پرېشانه افکار (نثري ټوټې)
۲۷. Afghan Shaghasis
۲۸. د کندهار دودونه
۲۹. اوسني ليکوال
۳۰. د کندهار مشاهير
۳۱. نبوي معجزې (همدغه اثر)

(c) ketabton.com: The Digital Library
د تعليم الاسلام راډيو ويب پاڼې له خوا :
www.Taleemulislam-Radio.com

نبوي معجزې

ليکوال:
مولوي عبدالهادي حماد

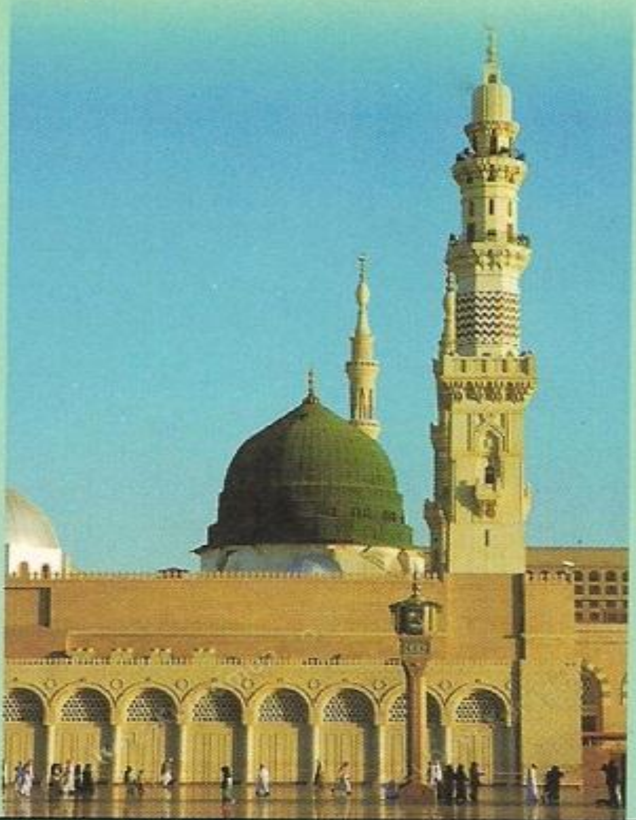

www.Taleemulislam-Radio.com

Published by:
Allama Rashad Publication Institution
Kandahar - Afghanistan

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library